

Jó Pajtás

2019. I. 24.

73. évf., 2. szám

**SZÜNYIDEI
ÉLMÉNYEK**

TINITURMIX

Mivel jár a serdülőkor?

MÚLTIDÉZŐ

*Milyen sebességkorlátok voltak a
középkorban?*

NEMZETI VALUTÁK

Ismerjük-e a bankjegyeket?

Ajándékunk: székely magyar rovásjelsor



Téli örömök

Kujundzsity Tifani, 5.osztály, EmArt Műhely, Szabadka

A jövő héten a jég birodalmába utazunk

Ígéretünkhöz híven a hónap utolsó csütörtökén, azaz a jövő héten tematikus számmal jelentkezünk. Még hozzá a jég birodalmába utazunk. Január 31-ei kiadásunkban még a mese is jégből lesz. Hogy ez pontosan mit jelent? Hamarosan kiderül.

ZABHEGYEZŐ

Magyar kultúra, Szent Száva

Közismert tény: minden év január 22-én ünnepli a világ magyarsága a magyar kultúra napját, ugyanis 1823-ban ezen a napon fejezte be Kölcsey Ferenc a Himnuszt. Nálunk, Szerbiában ugyanakkor a szerb művelődés számára egy fontos személynek az ünnepe is ebben a hónapban van. Szent Száva a szerb oktatás és a kultúra védőszentje. Tiszteletére január 27-e munkaszüneti nap a szerbiai iskolákban (bár idén vasárnapra esik).

Előbbi természetesen inkább a magyaroknak fontos, a szerbek pedig érthető módon Szent Szávára emlékeznek szeretettel. Aki olvasta a Himnuszt, tudja, hogy nem ez a legvidámabb ilyen jellegű szöveg a világon. Sokak szemében viszont szent, ezért bárki, aki kritikával illeti, szentségtörést követ el. Emellett a Szent Száva-ünnepségek sem arról híresek, hogy igazán vidám, gyerekbarát rendezvények lennének.

Mindezek kapcsán talán érdemes elgondolkodni, milyen is a mai magyar kultúra és oktatás Szerbiában. Az oktatásról mindenkinek van véleménye, az bizonyos, hogy az

ittthoni oktatási rendszer nem teljesen érzi, érti a kort, amelyben élünk. De vajon mennyire éljük meg kultúránkat, mennyire látható mindez? Tudunk-e a jövőbe tekinteni? A kihívásokra válaszolni? A népművészet, a néphagyomány (pl. néptánc) megismerése, továbbvitele és éltetése nagyon fontos ugyan, hiszen az állandóságot, ezzel együtt a múltat is képviseli. A jelenbe és a jövőbe viszont a kultúra más területei tekintenek elsősorban: a színház, zene, festészet, irodalom. Persze, ha eljutnak ezek egyáltalán hozzánk. Mit tehetünk ott, ahol ezekből hiány van? Felkereshetünk, és megkereshetjük. Vagy akár magunknak is megteremthetjük mindezt. Mert a kultúrát alulról is lehet építeni, nem csupán elefántcsonttornyokból, nagyvárosokból és egyetemekről. Így talán felrészhatóak lennének közösségeink is, amelyek mintha hosszúra nyúlt téli álmutak aludnának éppen. Alkossunk, poroljuk le értékeinket, csavarjunk egyet rajtuk, és, akár egy díszes régi kabátot, gomboljuk, akarom mondani, gondoljunk újra.

Herédi Károly

Titoktündér

„A gyermekek olyanok, mint a virágok.
Az egyiket sokat kell öntözni, a másikat
csak ritkán szabad.

Az egyik a sok napot kedveli, a másik
árnyékos helyen is virágzik.

Vannak könnyen alkalmazkodók és érzé-
kenyebbek.

Ha mindegyikkel ugyanúgy bánok, az
egyik kivirul, a másik elszárad.

Mindegyiknek van levele, szára, virága
– hasonlóak, de mégis különbözőek.

Mindegyikük gondoskodásra éhezik,
egyéni bánásmódra.

Nem attól fejlődnek, hogy mellettük ülök
egész nap, hanem attól, hogy a számukra
megfelelő gondoskodást kapják.

Van köztük árvácska, petúnia, muskátli,
leander, krókusz, kardvirág és rózsza.

Az egyik hamarabb nyílik ki, a másik ké-
sőbb, de mindegyik különleges, mindegyik
egyedi.



Nem hasonlíthatom össze őket egymással.
Nem jobb a hatalmas kardvirág, mint az
apró árvácska.

Csak más.

Nem erőltethetem, hogy virágozzék hama-
rabb a rózsza, hiszen az árvácska már rég
kibújít, most már neki is itt lenne az ideje.

Csak annyit tehetek, hogy megismerem
őket,
rájövök, hogyan érzik a legjobban magu-
kat a kertemben,

a nekik megfelelő, egyéni módon gondos-
kodom róluk,

és gyönyörködöm bennük,
ahogyan nőnek, erősödnek,
kivirágzanak.”

Friedrich Fröbel német pedagógus
(1782–1852)

A külhoni magyar gyerekek éve lesz 2019

A magyar kormány az utóbbi években számos módon segíti a Kárpát-medencében élő, de nem magyarországi nemzettársait. Erre jó példa a Szülőföldön magyarul támogatás, ami egyszeri pénzsegélyt jelent a tanév folyamán, és bizonyára sokan részesültek belőle. Sok-sok rendezvény, továbbképzés sem valósulhatna meg a segítségük nélkül, vagy legalábbis nem lenne ilyen, amilyen.

A napokban jelentették be, hogy ez az év a külhoni magyar gyermekek éve lesz, azaz a tié-

tek is, akik az anyaországon kívül éltek, magyar az anyanyelvük és a nemzetiségük. A hírt **Potápi Árpád János**, a magyar nemzetpolitikai államtitkár jelentette be. Hangsúlyozta, hogy ily módon is erősíteni szeretnék a Magyarország határain túl közösségeket, hogy izmosodjanak, életerőssé váljanak.

Az ide kapcsolódó pontos programot még nem lehet tudni, azonban mindenképpen folytatni fogják az elmúlt évek hasonló programjait, csak kiegészítve.

Tavaly a Kárpát-medence húsz pontján összesen 6500 külhoni magyar családnak, mintegy 10 ezer magyar gyereknek segített a magyar kormány a külhoni családok éve program támogatásain keresztül.

Nyári táborok, szakképzések, Miénk a város!, játszótérek építése, gyermekek étkeztetése – csak néhány program az elmúlt egy évből, amely a külhoni magyar családok évének részét képezte. Kárpát-medencei körutakat is



szerveztek, amelyek márciusban Topolyán kezdődtek, és vajdasági fiatal nőket, édesanyákat szólítottak meg. Több pályázat is megjelent 2018-ban. Ilyen volt a külhoni magyar civil és egyházi szervezetek részére kiírt pályázat, amely esetében a keretösszeget ki is kellett egészíteni. Összesen 435 pályázat érkezett be, és 136-ot részesítettek támogatásban.



KÁRPÁTALJA

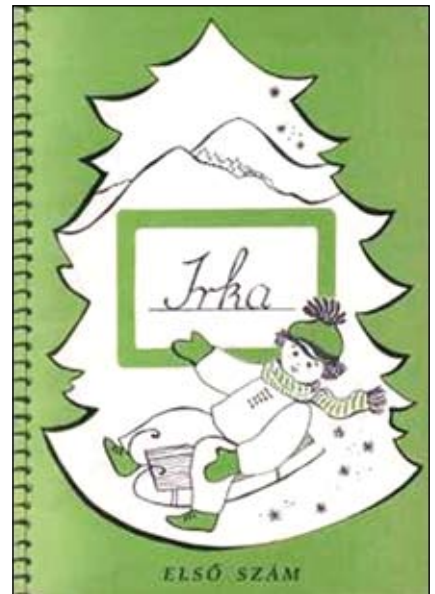
Testvérlapunk, az Irka negyed évszázados fennállását ünnepli

Az utóbbi években elég sok rossz hír érkezett Kárpátaljáról – arról az Ukrajna keleti csücskében levő területről, melyben még mindig szép számban élnek magyarok –, mivel az ország háborús válságövezetté vált. A háború ugyan az ország túlsó végében zajlik, de nyomait, következményeit megérezzük mindennél.

Most mégis egy hó hírrel szolgálunk: huszonöt éves, negyed évszázados jubileumát ünnepli az Irka, az 1994 óta megjelenő, egyetlen magyar nyelvű kárpátaljai gyermekmagazin. Testvérlapunknak is nevezhetjük, hiszen határon túl jelenünk meg, magyar nyelven szólítjuk meg általános iskolás korosztályú olvasótáborunkat, az újságon magyarok nemzedékei nőttek fel, és bízunk benne, hogy fontos megtartóerőt jelentünk.

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) gondozásában kiadott folyóirat főszerkesztője több mint tíz éven át **Punykó Mária** volt, mellette **Bagu Balázs** és **dr. Deák Ferenc** vettek részt a szerkesztőmunkában. Az újság grafikáit és rajzait **Jankovics Mária** festőművész és **Prófusz Marianna** készítette, a tartalomért pedig a főszerkesztő mellett **Orosz Ildikó**, a KMPSZ elnöke, valamint **Balla D. Károly** író, költő felelt.

Az első, 5100 példányszámban kiadott Irka tartalmát a tél és a karácsony hangulata határozta meg. Ennek jegyében **Weöres Sándor**, **Kányádi Sándor** és **Áprily Lajos** egy-egy versét, továbbá a *Csendes éj* című dal történetét olvashatták el a gyerekek. Emellett a kárpátaljai költészet kiválóságai: **Osváth Erzsébet**, **Füzesi Magda**, **Weinrauch Katalin**, **Penckófer János**,



Az Irka első száma

Vári Fábíán László művei is helyet kaptak a lapban.

Ám nem csak az ismert költők, írók szólhattak meg az újságban. Már a bemutatkozó számban is található olyan vers és prózai írás, mely a helyi magyar gyerekek tollából fakad.

Számos állandó rovat is útjára indult az Irkában, ezek közé tartozott a Szíves oldal, a Toplista, a Száll az ének, a Hobby, az Aranykapu, a Tündérújjak és a Bemutatjuk.

Az évek során számos külső és tartalmi átalakuláson esett át az Irka is, a szerkesztők, grafikusok, rovatfelelősök személye is változott, ám a folyóirat igényessége megmaradt, népszerűsége pedig töretlen.

Reméljük és kívánjuk, hogy ez így maradjon még sok-sok éven át!

Nagy Magdolna



A gyermeklapon magyarok nemzedékei nőttek fel Kárpátalján

Jaj de jó, itt a hó!

Egy igazi téli szünidő van mögöttünk, hiszen hó fődte be a tájat, szánkózni, síelni, hógolyózni is lehetett

A tél, mint ahogyan a költő leírja, a csönd és a nyugalom évszaka. Ha rövid időre is, a hó eltakarja mindazt, amit igazából magunk se szívesen látunk. A hó alatt nincsenek megroggyant házak, nincs szemét az utak mentén, minden fehér és tiszta. Szeretem a telet. Szeretem a hófödte tájat, a hegyeket, a fenyveseket.

Ti is szeretitek a telet? Különösen, ha sok hó esik, ha lehet szánkózni, ereszkedni a töltésen, hóembert építeni, hócsatákat vívni...Az idén nem panaszkodhattatok, alig, hogy elkezdődött a szünidő, a legnagyobb örömünkre sok hó esett. Megtelt az óbecsei Tisza-töltés diákkal: szánkóztak, ereszkedtek. Mivel közel lakom a Tiszához, lesétáltam, hogy gyönyörködjek a szép tájban meg a szánkózó gyerkőcökben. Már javában ereszkedtek le a töltésről, amikor megpillantottam az ikreket, a negyedikes **Veljković Olivért** és **Danilót**, akik szívesen meséltek élményeiről.



Antónió és Villó a tévétoronynál

Danilo: Nagyon jó, hogy esett sok hó, így mindennap jöhetünk szánkózni, mivel itt lakunk közel a Tiszához, a töltéshez. Most is jöttek a barátok, Marko és Vanja, s velük együtt élvezzük az ereszkedést, a szánkózást, hógolyózást...

Oliver: Én is örülök a sok hónapnak. Hóembert is építettünk, meg én is szeretek szánkózni. Jó volt, hogy szüleimmel nagyokat sétálunk délutánként a havas tájon.

A hatodikos **Koncz Antónió** – mai címoludalunkon szerepel, noha kevesen ismerik fel – és testvérei: a harmadikos **Villó**, a napközis **Csanád** és a két éves **Csenge** nagyon messzire utaztak szüleikkel, hogy élvezzék a tél örömeit. Örömmel meséltek arról, hogy milyen volt a teletésen:



Egy óbecsei család a bolgár Pamporovón

Antónió: A szüleimmel és testvéreimmel a bolgár síközpontba, a szépséges Pamporovóra utaztunk. Nagyon messze van, de megérte, mert nagyon szép ott a táj, a hóval borított hatalmas fenyőfák, és mindenki talál megfelelő pályát, ahol síelhet. A szálloda hatodik emeletén laktunk, nagyon szép ott a napfölkelte. Engem a szüleim két éves koromban már vittek teletni, s ötévesen meg is tanultam síelni. Idén mondhatom, nagyon sokat síeltem. Apukámmal és a testvéremmel, Villóval. Én már a legmeredekebb pályán, a feketén is lesieltem. Sokféle fölvonó van, s mind a toronyig visz föl bennünket, hogy aztán onnan föltről ereszkedhessünk lefelé a különféle pályákon. Nekem a hatos libegő tetszett a legjobban. Volt ott csá-

kányos, tányéros fölvonó is. A szállodában reggeliztünk, ebédre kint a pályán mentünk egy étterembe. Legjobban a pizza és a forró csoki tetszett. Az egész napi síelésen nagyon meg lehetett éhezni, s este a hotelben svédasztal volt, ki mit akart, azt evett. A desszertek közül a kedvencemet ettem, a tulumbát.

Villó: Én is ötévesen tanultam meg síelni. Nagyon szép Pamporovó. Reggel korán keltünk, kimentünk a teraszra, és gyönyörködtünk a napfölkeltében. Le is fényképeztem. A reggeli után kisbusszal mentünk a sípályára, s ott voltunk egész nap. A lankás zöld és a meredekebb piros és kék pályán is lesieltem. Nekem is a hatos libegő tetszett a legjobban. Első nap, amikor a sítalpra álltam, sikerült elesni, de a puha hóban nem ütöttem meg magamat. A pályákon néhány felnőtt meshősnek öltözött, s le lehetett velük fényképezkedni. Láttuk a szánhúzó kutyákat is. Aki befizetett, az a kutyák húzta szánon egy körre elmehetett. Szeretek síelni, csak egy snowboardos fiú elütött. Kár volt, mert elestem, úgy megütöttem a térdemet, hogy utolsó nap nem is tudtam síelni.

Csanád: Nekem is tetszett ott Pamporovón. Apával síeltem, Csengével szánkóztam. Megismerkedtem Leventével...

Talán Csenge fejezte ki magát legtömörebben. Azt mondta, jó volt.

Persze, aki itthon töltötte a téli szünidőt, az sem panaszkodhatott, mert bőven esett hó. Ha nem volt kedvetek egész nap a szobában ülni, a jó levegőn szánkózni, síelni, hógolyózni is lehetett.



Az óbecsei töltés is kiváló szórakozást nyújt

Történelem plakáton



A palicsi Miroslav Antić iskola 5./3 és 5./4 osztályának tanulói az első félévben Az ókori Egyiptom, Mezopotámia témára elkészítették első projektumukat történelemből. Csoportokban dolgoztak meghatározott szempontok alapján. Minden csoportnak az volt a feladata, hogy az elkészített munkáját plakát formájában dolgozza fel. A felhasználott irodalmat is fel kellett tüntetniük.

A téma tanulmányozása során a tanulók fejlesztették együttműködő és problémamegoldó képességüket. A polgári nevelés tantárgy segítette őket abban, hogy önállóan dolgozzanak. A csoportok a projektumok elkészülése után természetesen bemutatták kutatásuk eredményeit az egész osztálynak.

Kapista Gabriella

Tifani képregénysikere

Kujundzsity Tifani, a szabadkai EmArt Műhely 5. osztályos növendékének képregénye, mely egy országos szintű versenyen 2. díjban részesült.

Jól nézzétek meg a képsort, és magatok is rájöttök, mit mesélt nekünk, képekben!



Bátorítás és ösztönzés

A Vajdasági Tehetségsegítő Tanács komplex tehetséggondozó programot folytat Bátorítás és ösztönzés címmel, amelynek keretében több hétvégén keresztül rendeznek különböző foglalkozásokat a diákoknak. A második félév kezdete előtti szombaton a szabadkai Ivan Sarić Műszaki Középiskolában tartottak műhelymunkát. Az eseményre több mint hetven diák érkezett Vajdaság több településéről. A rendezvényen elsősorban általános iskolás tanulók vettek részt, de néhány középiskolás is megjelent a fejlesztő célú foglalkozásokon.

Tóth Gabriella matematikatanár elmondta, hogy a Cofman Judit Tehetségfejlesztő Iskola 23. éve foglalkozik a tehetséges diákokkal, és évente több mint tíz programot szerveznek számukra. Szombaton három órán vettek részt a diákok, matematikai játékokkal ismerkedhettek meg, sakkozhattak, és kipróbálhattak más logikai játékokat is, illetve szakértői útmutatással fizikai és kémiai kísérleteket végeztek.

– A rendezvény célja, hogy a diákok megismerkedjenek a különböző tudományterületekkel, és kiderítsék, hogy melyik az, amelyik a legközelebb áll hozzájuk. A tehetséggondozást csak úgy érdemes csinálni, hogy a diák több területet is felfedezzen. Véleményem szerint a fiatalokat úgy tudjuk bevonni a munkába, ha már kicsi korukban elkezdünk velük foglalkozni. Az ötödikeseket, hatodikosokat sokkal nehezebb bevonni, hisz sokkal több inger éri őket, de aki már másodikos kora óta jár hozzánk, az megszokta azt, hogy szombatonként tartjuk a foglalkozásokat – mondta a tanárnő.

A tehetségsegítő tanács foglalkozásait szeptember derekától február közepéig tartják, általában kéthetente. (b.em)

Tanuljunk népmesemondást a mestertől!



A kupuszina Toldi Istvántól (a képen), Palócsország örökös mesemondójától, vajdasági mesefától, a Népművészet Mesterétől tanulhat, lesheti el a mesemondás fortélyait az, aki jelentkezett a múlt szombaton kezdődő foglalkozás-sorozatra. A népmesetanfolyam céljáról, a részletekről a foglalkozásvezető beszélt a helybeli sajtónak:

– Összejöveteleink célja, hogy népszerűsítsük a magyar népmesét, a népmesemondást, erősítsük a gyökerekhez való ragaszkodást magunkban és egymásban is – mondta Toldi István neves mesemondó.

A kupuszina Petőfi Sándor Művelődési Egyesület könyvtártermében várnak mindenkit a 4., 5. osztályos gyerekek korcsoportjától kezdve, a fiatalokon keresztül a felnőtt, idős korosztályokig, mindazokat, akik érdeklődnek a népmesemondás vagy akár a népmesehallgatás iránt. A hangsúly a mesemondás gyakorlati tudnivalóin lesz. Ezért számítanak a pedagógusokra, óvónőkre, tanítókra, tanárookra is. Az alkalmankénti két- vagy háromórás foglalkozások ingyenesek.

MAGYARKANIZSA

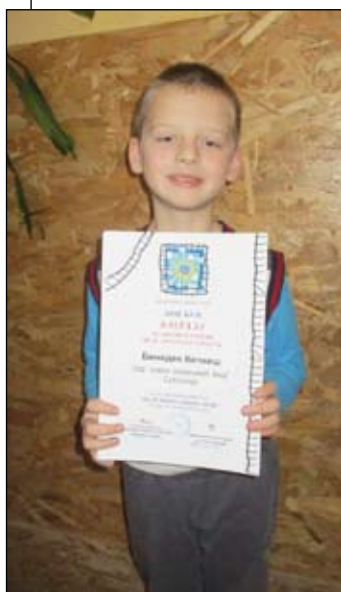
Minden évben bővül a könyvállomány



Gyermekfoglalkozásokon, olvasóvá nevelésen, számos támogatáson és könyvállomány-bővítésen van túl a magyarkanizsai József Attila Könyvtár. Az intézmény tavaly mintegy ezer új könyvvel tudta bővíteni állományát.

Ebben a könyvtárban mindig gondolnak a legkisebbekre is, ugyanis az intézmény egyik prioritása a gyermekek olvasóvá való nevelése játékokon, olvasónaplókon és foglalkozásokon keresztül. Éves szinten 170 foglalkozást szerveznek a kicsiknek. **Vörös Anna** könyvtáros szerint így lehet a gyerekeket leginkább olvasóként megtartani a könyvtárban. (vajdasagma.info)

Vasút gyerek szemmel



A belgrádi Vasúti Múzeum immár 35. alkalommal hirdette meg országos rajzpályázatát, változatlan témával, címmel: a Vasút gyerek szemmel. A pályázatra nem kevesebb mint 5195 alkotás érkezett, ami már csak azért is meglepő, mert a vasút az utóbbi évtizedekben igencsak visszafejlődött. Csodálatos, hogy a 2000. év után születettek is mekkora szeretettel rajzolnak erre a témára. A zsűri kilenc egyenrangú díjat osztott ki, ezek egyike a szabadkai Jovan Jovanović Zmaj iskolába került, az elsős **Kecskés Benedek**hez, aki az oklevél mellett pénzjutalomban részesült. Osztálytársai és tanítónője, *Grubanov Martinek Emília* méltán büszkéek rá.



Ismét jelmezbuli lesz Gomboson

Változatos, igényes téli tábor volt Szenttamáson

Immár 22. alkalommal került sor idén a szenttamási Hagyomány-ápolók Klubjának téli kézműves táborára, amelyet a téli szünet alatt, január első hetében tartott meg. Az ötnapos táborban, amely 9-től 13 óráig tartott, átlagosan 70 gyerek tartózkodott naponta. A munka az idén is korosztályok szerint folyt. Az idősebbek a régi kézműves mesterségekkel (kosárfonás, táskafonás, nemezelés, gyertyakészítés) foglalkoztak, a fiatalabb korosztály pedig papírmunkákat, gipsztárgyakat, apró díszeket készített. A tábor fő célja ezúttal is az volt, hogy a szünetedő hasznos dolgokkal töltsék, továbbá hogy a különböző korosztályok megtanuljanak társalogni egymással.



Az öt nap után kiállítás keretében mutatták be az elsajátítottakat. A szülők és nagyszülők is meglepődtek azon, hogy a gyerekek milyen szép munkákat produkáltak. A táborozókat meglátogatta Radivoj Pa-roški, Szenttamás polgármestere is, aki elcsodálkozott azon, hogyan készül a gyékénytáska és a varázsdoboz, mert ezek számára is ismeretlenek voltak.

P. L.

Ebéd a család

Az ember mindig akkor étkezik, ha éhes, vagy ha meg akar hízni. Általában az első a gyakoribb. A vasárnapi ebéd nálunk mindig tizenhat fogás, amelyet mi magunk készítünk el a lábunkkal. Nálunk fontos, hogy jó sok sót tegyünk az ételbe, hiszen attól lesz finom, édes. Ezenkívül nem szokatlan, hogy egy egész fej salátát teszünk a születésnap tortába. Miután elkészítettük az összes fogást, megterítünk a padlón. Halászlé az első fogás, melyben csak halfejek vannak. Én szedek először: egy szem kerül a tányéromba. Fogom a villát, hogy megegyem, erre elkezd pislogni a tányéromban. Egy kicsit megijedtem, és gyorsan visszatettem a fazékba. Inkább egy fogsort ettem helyette. Az ötödik fogás a császármorzsa volt. Levettem a fődőt, hogy szedjek egy kicsit, erre a hangyák nem elvitték az összeset! Néztük fél óráig az üres edényt, majd anyukám kihozta a nyolcadik fogást, hiszen a többire már nem jutott volna idő. A nyolcadik fogás barátfüle volt. Ezt az ételt nehéz elkészíteni, hiszen a barátod valószínűleg ellenkezni fog. De a végeredmény nagyon finom lesz. Az ebéd utolsó fogása a vacsoránk is egyben. Az utolsó fogás az összes fogás maradéka, amit már mindenki alig bír lenyelni, mert öskövélet lett belőle. Az étkezés végén elmoszuk a tiszta tányérokat, és a használtakat szépen visszatesszük a helyükre. Nos, remélem, másoknál is ugyanezek a szokások.

Szakala Lilla, 8. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Haragban a világgal

Társaimmal abban a korban vagyunk, hogy minden és mindenki ellen lázadunk. Legnagyobb lázadási vitáimat a szüleimmel folytatom.

Apának van egy mondata, amit szinte mindennap hallok.

– Dani! Mi már voltunk gyerekek, de te még nem voltál felnőtt. Tudjuk, hogy mire gondolsz, mik a terveid.

Ez így is van, mindig rájönnek még a gondolataimra is. A napom minden percében történnek olyan dolgok, amiket én másképp látok. Miért kell, hogy rendet rakjak a szobámban? Miért kell mindennek a helyén lenni? Anya összeesik minden alkalommal, amikor belép a szobámba. Ilyenkor elkezd sorolni: tele a szemetes, nem lehet a szekrényt becsukni, az ágynemű nincs elpakolva, pedig szerintem az egész szoba ragyog, mintha nem is ugyanabban a szobában lennék. Nagy vita van a tanulással kapcsolatban. A szüleim szerint nagyon keveset tanulok, pedig én igyekszek bár a látszatot mutatni. Akkor is nagy vita van, ha a táncpróbáról vagy focizásról később érek haza. Nem tudom, miért félnek annyira. Semmi baj nem történik, csak egy kicsit tovább beszélgetünk. Ők ilyenkor tiszta idegek, anya kint vár a kapuban. A helyzetet fokozza, ha a telefonom le van némítva, és a tizedik hívásra sem jelentkezek. Szüleim azt szokták mondani, hogy majd másképp látom ezeket a helyzeteket, ha idősebb leszek.

Harcolok és kitarok a véleményem mellett, de a szívem mélyén tudom, hogy a szüleim csak jót akarnak nekem.

Sterbik Dániel, 8. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Édesapám

Az én édesapámat Dávid Lászlónak hívják, magas, barna hajú, kék szemű, mosolygós arcú ember.

Apu nagyon sokat dolgozik. Fő elfoglaltsága a birkák gondozása, de emellett hétvégeken lakodalmakba vőfélykedni jár. Nagyon kitaró ember, mert a juhtenyésztés elején sok kudarc érte, de ő mégsem adta fel. Hetente három napot a legelőn alszik a nyájjal. Igaz, ez a három nap nekem sokszor hatnak tűnik, mert mindig nagyon várom haza. Minden évben karácsony táján hajtja haza a birkákat, és a következő év áprilisáig bent etetjük őket. Apu nagyon jó édesapa, mindenben segít, ha megkérem. Ő soha nem mérges rám. Nagyon jószívű ember, akinek csak tud, mindig segít.

Én nagyon szeretem édesapámat, ő a példaképem, az ő szeretete számomra felbecsülhetetlen.

Dávid László, 5. osztály, Samu Mihály iskola, Péterrév

Levél János vitéznek

Kedves János vitéz!

Nekem nagyon tetszett a történet, volt ami jó volt, de volt, ami nem. Nekem az óriásos rész tetszett, azért, mert nekem vicces volt, amikor hozzád vágtá az óriás a sziklát. Nagy szerencséd volt, hogy nem talált el, mert ha eltalál, sajnos meghalsz. Ami nem tetszett, az a zsványos rész volt. Én a helyedben megkötöztem volna őket, nem felgyújtani a házat! Ez nem volt szép tőled. János vitéz, gyilkos lettél. Nekem az sem tetszett, ahogy Iluska mostohája tett. Nagyon gonosz volt vele. Ha még élnél, akkor szeretnék még ilyen történeteket. Nekem nem gond, ha valami rossz dolog történik, mert ettől lesz jó egy mese, de végül mindig a jó nyer.

Nekem ennyi hozzáfűznivalóm volt a történethez, és megemlíteném még egyszer: ha még élnél, akkor még ilyen történeteket szeretnék rólad olvasni.

Csantavér, 2018. nov. 29.

Rajongód: Teodor

László Teodor, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

„A világ fejtetőre állt”

Este felkelek, és halat ennék reggelire. A hal rám nézett, és így szólt:

– Miért akarsz megenni? Gyógyszert akarsz bevenni?

Erre én megijedtem, és eldobtam a halat, pedig még volt rajta falat. Rohanok a plafonon, megszólít a csillár:

– Szia! Hova sietsz?

Még jobban rohanok, és megbotlom egy kőben.

– Nem tudsz vigyázni! – ordít a kavics.

Erre megtorpantam, mert a kavics utánam dobta magát.

– Támadás! – ordította.

Na, nekem se kellett több. Rohantam, mint az eszetlen. Jön egy kutya és kerget, de nem ér utol.

– A francba! Megint nincs kaja! – kiáltja csalódottan a kutya. Meg akart enni?! Gondoltam, ma mindenki megőrült, ezért sietősen hazaindultam. Erre leesek a padlóra egy naplóra. A napló is megszólal:

– Miért esik rám mindenki?

No, erre feldühödtem:

– Hozzad meg ki szólt?!

A napló elvörösödve hallgatott. Tovább sétálok, és egy autó jön felém úri sebességgel. Nekem jön és széttörik. Az autó! Elütöttem egy autót. Megyek haza, de valaki jön felém. A házam. Futok előle, de a házam utolér.

– Miért hagytaál otthon? – kérdezte.

– Nem tudtam, hogy jöhetsz? – kiáltottam a hangzavarban. Egy hangya verte a dobót.

Reggel van, és vacsoráznom kell. Bemegyek a házamba, és a rendelt pizzám eszi magát. Mondom neki:

– Hagyjál nekem is!

Hagyott nekem is. Éreztem, hogy valaki néz minket. A tévé!

Sajnos, aludnom kell, pedig már megszoktam ezt a világot.

Oláh Sámuel, 8. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa



Sógurma figurák –

a topolyai Nikola Tesla iskola negyedik osztályosainak munkái, melyeket Čagalj Valéria tanítónővel készítettek

„Néha a bő ködmön is szorít”

Móra Ferenc Kincskereső kisködmön című regénye nyomán

Egy szép reggelen a testvéreimmel ébredtünk, és amikor kipattanunk az ágyból, hallottuk, hogy anya szólít minket:

– Zsuzsi, Bogi, Julcsi! Ki az ágyból! Gyerünk, gyerünk! – noszogattot minket. – Ki segít neked mézeskalácsot sütni? – kérdezte kíváncsian.

Elővettük a hozzávalókat és nekifogtunk a sütéshez. Süti illata árasztotta el a szobánkat, mindenkinek megcsiklandozta az orrát. Olyan finomra sikerült, hogy muszáj volt kicsit megdézsmálnom. Amikor anya meglátta az üres tálat, akkor megkérdezte, ki volt a tettes?

– Nem én voltam! – szóltam ijedten. A Bogi volt!

– Bogi, miért etted meg a süteményt? – kérdezte mérgesen anya.

– Ezért bünti jár két hétig! Te viszed ki a szemetet!

Este nem tudtam aludni, annyira mardosott a büntudat. Végül nem bírtam tovább, és bevallottam anyának, hogy én voltam az, aki megette a mézeskalácsot. Anyukám megbocsájtott, de annyit mondott, hogy többet ne hazudjak.

– Sejtettem, hogy te voltál a tettes, de vártam, hogy őszintén bevalljad! – mondta.

Bogitól is bocsánatot kértem. Bizony mondhatom: „Néha a bő ködmön is szorít!”

Góli Zsuzsanna, 4. osztály, Đuro Salaj iskola, Szabadka

Ez volnék én

Családom második gyermekeként 2004. július 2-án jöttem a világra 3,5 kilóval és 50 centiméterrel. A pici koromra nem nagyon emlékszem, csak arra, hogy mindig a nővéremmel veszekedtem. Mára ez már teljesen megváltozott, mindent vele beszélek meg, és nagyon szeretjük egymást.

Amikor kicsi voltam, mindenki azt mondta a szüleimnek, hogy külsőre tiszta anya, belsőre pedig teljesen olyan, mint az apja. Ez így is van, mert én, szintén mint apukám, nagyon szeretek motorozni. Még az ovit sem kezdtem el, de apám már több helyre is elvitt motorral. Iskolaszobámra már annyira beleszerettem ebbe a hobbiba, hogy negyedik osztály végén a szüleimtől kaptam egy nagy, piros quadot. Én feketét akartam, de anyukám csak akkor egyezett bele, ha piros. De nem baj, így is nagyon tetszik. Nagyon szeretek hajtani, apuval a határba szoktunk menni egy kicsit kikapcsolódni, persze ilyenkor anyu nagyon félt, de tudja, hogy óvatos vagyok, és nem történik semmi baj. A sport is nagyon fontos szerepet játszik az életemben. Hétévesen elkezdtem a cselgáncsot, és elég szép eredményeket értem el. Minden versenyről éremmel értem haza, és mindig nagyon büszke voltam magamra. Zöld övre levizsgáztam, de pár hónappal később egészségi okok miatt egy másik sportot kellett választanom, ami nem követel ennyi megerőltetést.



Tánc

Fullajtár Demian, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szenttamás

Nagyon bántott ez a dolog, de egy hét után már nem bírtam a sport izgalmak nélkül és beiratkoztam a temerini röplabdacsapatba. Nagyon szeretem a csapatot. Csapatársaimmal nagyon jól megértjük egymást, és mindig számíthatok rájuk.

Az iskola is fontos szerepet játszik az életemben. Kitűnő átlaggal fejeztem mindig, igaz, néha nehezebben sikerült, de sikerült. A nyolcadik osztály után Zomborba, gyógyszerészeti szakra szeretnék tovább menni, de ez még a jövő titka.

Nagyon szeretném, ha minden sikerülne, és nagyon örülök, hogy a családom szinte mindenben teljes erőből támogat.

Molnár Evelin, 8. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

Mit jelent számomra a természet?

Hogy számomra mit jelent a természet? Ha egy szóval kellene megfogalmaznom azt mondanám: csoda. Nagyon egyszerű magyarázatom van arra, hogy miért pont a csoda szót választottam az érzés kifejezésére. A magyarázat pedig az, hogy a természet, minden évszak számomra egy-egy csoda. Egy pótolhatatlan értéke a világnak.

Kezdjük a tavasszal! Talán a legszebb szakasza az évnek. A fák levelet hoznak, a virágok kinyílnak, a madarak csicsgérésére ébredünk reggelente. Az egész természetnek ez adja meg az életet. Jó érzéssel tölti el az embert, amikor érzi a frissen vágott fű illatát, vagy az, amikor megpillantja a különböző színben pompázó virágokat. Teljesen más érzéssel tölti el az embert, mint az őszt vagy a télet. Tavasszal és nyáron az emberek boldogok. De ősszel, amikor a természet elkezd szenderegni, akkor bizony az ember életvidámsága is csökken. Talán a legszomorúbb az őszben, hogy minden, ami tavasszal létrejött, az most elműlik. Amikor reggel felébredsz, az első dolgod, hogy felvegyél valami meleg ruhát, mert különben fázol. Odasétálsz az ablakhoz, hogy kinézz, hogyan is indulj neki a napnak, de csak szürkeséget, szomorúságot, sárgult levelek hullását, szélfúvást és az emberek komor arcát látod, ahogy rohannak a világban. Mivel az élénk színekhez neked sincs kedved egy borús hideg napon, ezért felveszel egy szürke, esetleg fekete ruhát, és úgy indulsz el otthonról. Amikor kilépsz az ajtón, megrázkódsz a hidegtől, de közben csodálod a természetet. Örülsz a friss levegőnek, hogy néha-néha a felhők mögül még most is kibújik a nap. És akkor tudatosul benned, hogy az ősznek és a télnek is megvan a maga szépsége. És nem azt nézed, hogy lehullottak az elszáradt levelek, hanem hogy milyen szép bordó, sárga, barna színbe burkolták az utakat. Télen nem azon agyalsz, hogy el fogsz csúszni a jégen, hanem hogy milyen jó taposni a friss, ropogós havat. És amikor előbújik a földből az első hóvirág, akkor tudatosul benned, hogy lassan kezdődik minden előről.

Ha megkérdeznék tőlem, hogy akarnám-e, hogy az év 365 napján nyár legyen, azt felelném, hogy nem. Mert gondoljunk bele, milyen lenne a természet, ha sosem újulna meg, és nem vonulna vissza pár hónapra évente?!

Bedzsula Erik, 8. osztály, Id. Kovács Gyula iskola, Bácskossuthfalva

A húgom

A húgomat Juhász Ramónának hívják.

Hét éves múlt, és a 2. c osztályba jár. Egy évvel korábban indult iskolába, de ez nem akadályozta meg abban, hogy kitűnő tanuló legyen. Nagyon szorgalmas és önálló, egyedül elkészíti a leckéjét, sohasem kell figyelmeztetni.

Vendégségben és az iskolában nagyon szégyenlős és szende, de a valóságban nem ilyen. Szoktunk veszekedni is, mint mindegyik rendes testvérpár, de a szüleink mindig azt mondják, hogy a többi gyerek szépen viselkedik velünk ellentétben.

Néha egy kis édesség reményében rendet tesz a szobámban vagy megágyaz, de az édességből sosem kap szegényke. Emiatt mérges szokott lenni.

Ettől én még szeretem és örülök, hogy van egy kis, aranyos húgom.

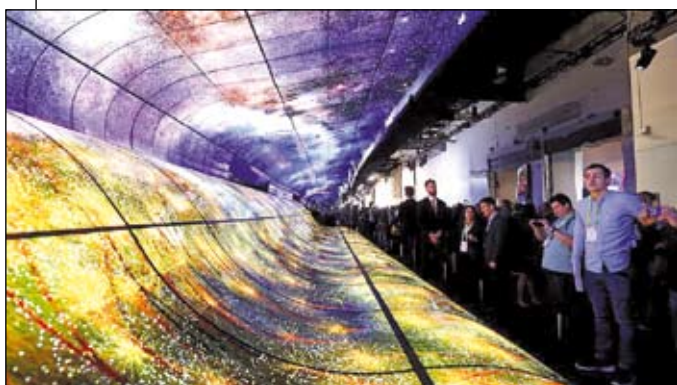
Juhász Patrik, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

TECHNIKA

Hajlítható – ez a legújabb jelszó

A hajlítható az idei, Las Vegas-i CES-nek, a világ legnagyobb elektronikai kiállításának a jelszava. A robotok helyett most a telefonok és a tévétechnológiai fejlesztések a legfigyelemreméltóbbak, a többi között olyan tabletek, amelyeket telefonméretűre lehet összehajtogatni.

A Royole nevű kínai start-up fejlesztése 1300 dollárba kerül. Összehajtható 1 milliméteres sugárban, és megosztható a képernyő a két oldal között. Vannak kamerái is, de csak egy oldalon, nincsenek hátulso kamerák. Az, hogy tabletté is alakítható, egyszersmind telefonként is használható, több funkciót ad az eszköznek.



A dél-koreai LG ultra-HD televíziójának különlegessége, hogy képes teljesen visszahúzódní állványába, tulajdonosa pedig irányíthatja, hogy a képernyőnek mekkora része bukkanjon elő, attól függően, mire használná, például fotók kivetítésére, okoseszközök képernyőjeként vagy filmnézésre. (Euronews)



Fotó: Nagy Attila Károly (Index)

Közel 300 kilogramm zöldség termett az antarktisi üvegházban



Csaknem három mázsa, talaj, napfény és növényvédőszer nélkül termelt zöldséget gyűjtöttek be a Német Űrközpont (DLR) antarktisi „üvegházában” tavaly, a kísérleti program első évében, amit nagy sikernek könyveltek el. Az első növényeket februárban ültette **Paul Zabel** kutató, aki az év végéig 115 kg salátát, 67 kg uborkát, 46 kg paradicsomot, 19 kg karalábét, 15 kg zöldfűszert és 8 kg hónapos retket szüretelt. Mint a DLR brémai központjában, az Antarktiszról hazatérve elmondta, őt magát is meglepte a termés nagysága, bár az eper- és paprikatermesztéssel nem igazán boldogult.

A sarkvidéki növényházat egy konténerben alakították ki, amelyben 13 négyzetméteren talaj, napfény és növényvédőszer használata nélkül kezdtek termesztani zöldséget és gyümölcsöt. Néhány percenként számítógép által irányított módon tápanyagoldattal permetezték a gyökereket, a levegőt és a vizet pedig újrahasznosítják. A konténeres termesztés nemcsak az ott dolgozó legénység étrendjét hivatott gazdagítani, hanem fontos ismereteket szolgáltat arról is, hogyan lehet ellátni friss zöldséggel és gyümölcssel a Holdra, esetleg a Marsra tartó missziók legénységét.



Akár 20 év is beletelhet, amíg az űrben is működő üvegházat fejlesztenek ki, ezért az antarktisi német kutatóállomáson folytatják a kísérleteket. Még ezen a héten egy csapat utazik a Neumayer III-ra, hogy feljavítsa a melegeházat és új növényeket vessen. Az elvetett magok májusig alvó állapotban maradnak, akkor majd a brémai irányítóközpontból egy gombnyomással indítják meg a kicsíráztatásukat, nedvességgel és mesterséges fényvel való ellátásukat. A sarkkutatóknak majd csak a termés leszüretelése és egy újabb vetés céljából kell felkeresniük a növényházat.

Fotó: DLR

KUTATÁS

Répából beton?

Sárgarépa felhasználásával hoztak létre kemény és környezetbarát betont az angliai Lancaster Egyetem kutatói, akik szerint a fejlesztésük segíthet visszaszorítani az építőipar szén-dioxid-kibocsátását. „Arra jutottunk, hogy ez az új anyag már kis mennyiségben felhasználva is 80 százalékkal képes növelni a beton erősségét” – mondta a kutatást vezető Mohamed Saafi, aki kollégáival egyszerű konyhai mixert használva keverte össze a zöldségnövény bizonyos részecskéit betonnal.

A répa hozzáadása megakadályozza, hogy repedések keletkezzenek a betonon, ami azt jelenti, hogy kevesebb cementre van szükség kötőanyagként. A Nemzetközi Energiaügynökség (IEA) becslései szerint a

cementgyártás a globális szén-dioxid-kibocsátás 8 százalékaért. A répa majdnem teljes egészében víz alkotja, ám a benne lévő cellulóz révén mégis merev és ropogós. Habár a cellulóz a fában is megtalálható, könnyebb kivonni a zöldségekből, és tekintve, hogy a mezőgazdasági termelésben hatalmas mennyiségű zöldség-hulladék halmozódik fel, ezért olcsó és környezetbarát forrást jelent.

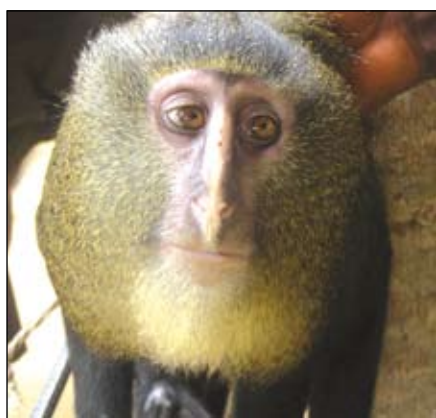
Valójában kémiai reakció megy végbe a rostok és a cement között. Az előzetes eredmények azt mutatják, hogy nagyjából fél kilogrammnyi répa-nanoanyag hozzáadásával csaknem 10 kilogrammallyal csökkenthető az egy köbméternyi betonhoz szükséges cement mennyisége.

Furcsán hangzik? Bizony, igen! Főleg annak, aki nem ért az építkezési anyagok előállításához, viszont a répat a konyhából jól ismeri. A fentiekből kiderül, hogy az építészet és a konyhakertészet a jövőben minden bizonnyal nem zárják ki egymást.

A világító bogártól a legparányibb békáig

A kutatók még mindig új állatfajokra bukkannak a Föld különböző pontjain

Hihetlen, de igaz, hogy a természetnek még mindig van olyan része, melyet az ember nem ismer vagy nem vett számba. Az újonnan felfedezett fajok rendszerbe helyezése, leírása óriási időt vesz igénybe, de nem lehetetlen. Ezért a tudósok évről évre csodás meglepetésekkel rukkolnak elő. A következő összeállításunkat Merkl Boglárka (tudománykommunikáció mesterszakos hallgató, budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem) készítette, ő pedig egy jeles folyóiratból, a Guardianból kölcsönözte az adatokat és a fotókat.



Lesula-cerkóf az afrikai Kongóból

Az Arizonai Állami Egyetem Nemzetközi Fajfelfedezési Intézete a 2010-s években leírt 18 ezer fajból összeállított egy tízes listát. A kiválasztás során a bizottság célja az volt, hogy felhívja a figyelmet az újonnan felfedezett fajok veszélyeztetettségére, és különleges tulajdonságaikra. Ezek közül mutatunk be néhányat. A kapcsolódó csőrösrovaroknak vannak ma élő fajaik is. A növényzet között függeszkedve kapják el más izeltlábúakból álló táplálékukat. Rokonaikhoz, a skorpiófátyolkákhoz hasonlóan testük nyúlánk, két pár keskeny szárnyuk és hosszú, fonalszerű lábaik vannak. Az óvilági majmok közé tartozó Lesulacerkóft a Loma-

ni-medencében fedezték fel. A helybeliek már régóta ismerik, a tudomány számára azonban újdonság volt. Afrikából az elmúlt 28 évben vele együtt mindössze két új majmfajt írtak le. A kutatók elsőként egy fogságban tartott fiatal állattal találkoztak 2007-ben.



Lantszivacs a Csendes-óceán észak-keleti részén, Kalifornia, Egyesült Államok

Nem győzték hangsúlyozni, hogy a félnék jószágnak egészen emberszerű a szeme. A Lesula-cerkóftok könnyebb meghallani, mint meglátni, mivel hajnalonként kórusban kiabálnak. A majmok a lakott településektől távoli erdőkben élnek, húsupért vadásszák őket, számuk csökken, ezért a faj természetvédelmi státusza a sebezhető kategóriába esik. A látványos, nagy termetű, hárfa vagy lant alakú hűsevő szivacsot a Csendes-óceán észak-keleti részén, Kalifornia partjai előtt fedezték fel, 3400 méteres mélységben. A szivacs testét 2-6 „szárny” alkotja, amin több mint 20, párhuzamosan elhelyezkedő függőleges ág sorakozik. Az ágak gyakran felfűjt, hólyagszerű labdában végződnek. Ez a szokatlan forma nagymértékben növeli a szivacs testének felszínét, így a lehető legnagyobb felületen gyűjtheti össze lebegő zsákmányát. A mirtuszfélek családjába tartozó Eugenia erdei cserje nagy fajszerű, világsszerte elterjedt nemzetség, melybe örökzöld fák és cserjék tartoznak. Dél-Amerikában, Új-Kaledóniában és Madagaszkáron különösen sok faja él. Az Eugenia petrikensis akár két méter magasra is megnő.

Smaragd zöld, kissé fényes levelei és gyönyörű, sűrű fürtökben álló apró, rózsaszín virágai vannak. Veszélyeztetett növényként tartják számon. A fénykibocsátás meglehetősen ritka a szárazföldi állatok körében. Főként a bogarak néhány csoportjában ismeretes (szentjánosbogarak, pattanóbogarak), valamint a barlanglakó gombaszúnyogoknál. Az első világító csótány 1999-es felfedezése óta több tucat faj létezésére „derült fény”. Mindegyikük ritka, és érdekes módon csak a fényszennyezéstől távoli területeken fordul elő. A lista legújabb tagja a veszélyeztetett, vagy talán már ki is halt *Lucihormetica luckae*. Ennek a csótánynak csupán egyetlen példányát gyűjtötték 70 évvel ezelőtt egy olyan területről, amelyet később átalakított egy vulkán kitörése. A faj leginkább azért figyelemre méltó, mert a

mérete és a „fényszóróinak” elhelyezkedése arra utal, hogy a mérgező világító pattanóbogarakat utánozza. A gerincesek mérete rendkívül széles skálán mozog: a legparányibb béka mindössze 7 milliméteres, míg az óriásbálna akár 26 méter hosszú is lehet.

Az új békafajt Pápua Új-Guineában, az Amau nevű falu közelében fedezték fel. A kétlábú elnyerte „a világ legkisebb ma élő gerincese” címet, mellyel 2006 óta a pontyfélék családjába tartozó egyik parányi, délkelet-ázsiai hal büszkélkedhetett. A felnőtt hím és a nőstény békák testhosszának átlaga csupán 7,7 milliméter. Néhány kivételtől eltekintve a különösen kisméretű békák (köztük ez a faj is) a párás trópusi esőerdők nedves avarjában élnek.



Sötétben világító csótány, Ecuador

Hock Ping Guek amatőr fotós egy Kuala Lumpur közelében lévő parkban kapta lencsevégre a gyönyörű zöld fátyolkát, melynek szárnytőveinél fekete foltok láthatóak. A fotót közzétette a Flickr képmegosztó portálon, új szokást indítva el a tudomány és a közösségi média találkozásában. Egy tudós felismerte, hogy különlegességről lehet szó. Amikor Guek szerzett egy példányt a rovarból, elküldte a londoni Természettudományi Múzeumba, ahol megerősítették, hogy új fajjal állnak szemben. A fotós és a két kutató egyesítette erejét, és a Google Docs használatával közösen készítették el a leírást. Az eset a „citizen science”, vagyis az amatőrök közreműködésével végzett kutatás diadala: a tehetséges emberek a modern média által a világ három különböző tájáról együttműködve érték el, hogy a felfedezés napvilágot lásson.

Szépséges, csigaevő kígyófajt fedeztek fel Nyugat-Panama hegyvidéki esőerdeiben. Éjszakai életmódot folytat, és lágy testű állatokra vadászik: földigilisztákra, kétlábúak petéire, valamint házas és házatlan csigákra. Az ártalmatlan hulló a mimikri segítségével védekezik: a mérges korallkígyók váltakozó sötét és világos gyűrűit utánozza.

Tudtad-e?



A legparányibb béka mindössze 7 milliméteres, az óriásbálna viszont akár 26 méter hosszú is lehet.

Joseph Jacobs

Florentin herceg és a gróf leánya

Messze innen élt egyszer egy gróf. Egy szép nyári napon leánya a kastély kertjében vidáman táncolt, miközben a madarak énekét hallgatta. Egy idő után, mikor elfáradt, egy dús lombú tölgyfa árnyékába pihent le, és észrevett egy galambot az egyik ágon.

– Gyere le, kedves kis galambom – szolt a lány –, gyere le hozzám. Hazaviszlek, aranykalitkába teszlek, és mindent megkapsz, amit csak kívánsz, olyan jól tartalak majd, mintha édes gyermekem volnál.

Ahogy kimondta e szavakat, a galamb leröppent a fáról, s rátelepedett a vállára. A lány megsimogatta, aztán hazavitte, és az ágya mellé rakta egy díszes aranykalitkába.

Mikor eljött az éjjel, és a gróf leánya az ágyához lépett, hogy lefeküdjön, nagy megdöbbenésére ott talált egy jóképű fiatalembert. Először nagyon megijedt, a szoba ajtaja ugyanis mindvégig zárva volt, tehát ott nem jöhettek be a hívatlan látogatók. De ez a lány nagyon bátor volt, nem szaladt el, hanem megkérdezte az ifút, hogyan került a szobába.

– Tőlem ne félj egy cseppet se – suttogetta a fiú –, én vagyok az a szelíd galamb, akit hazahoztál.

– Ki vagy te valójában? – kérdezte kíváncsian a lány. – És hogy lehet, hogy galamb képében is meg tudsz jelenni?

– A nevem Florentin. Édesanyám egy királynő, de többet tud, mint egy egyszerű halandó, mert igen sok varázslatot ismer. Egy nap, mikor nem teljesítettem egyik óhaját, elvarázsolt, és azóta nappal galambként, éjjel emberként élek. Csak éjszaka tudok visszaváltozni, mert akkor elszáll a varázslat ereje. Ma, amikor megláttalak, különös érzés öntötte el a szívemet, és olyan boldog voltam, mint még soha. Most először örültem, hogy galamb lehettem, mert így a közeledbe férközhettem, és úgy érzem, ha nem fogsz szeretni engem, örökké boldogtalan leszek!

– Mire lenne jó, ha viszontszeretnél? – kérdezte a lány. – Hiszen elrepülhetsz tőlem messzire, és akkor magamra maradok.

– Soha nem hagynálak el! – felelte elszántan a herceg. – Csak légy a feleségem, és én örökké melletted maradok. Nappal madárként, éjszaka herceggként, de mindig veled leszek.

Így történt, hogy a grófkisasszony boldogan igent mondott. Titokban házasodtak össze a herceggel, nehogy a lány apja tudomást szerezzen a menyegzőről.

Boldogan éldegéltek a kastélyban, és senki nem is sejtette, hogy éjjelente a lány ágya melletti aranykalitkában bűgő kedves galamb Florentin herceggé változik.

Minden esztendőben a grófkisasszonynak született egy kisfia, a herceg pedig elrepült az újszülöttel a tengerentúlra, és édesanyjára bízta a kicsit. Hét esztendő telt el, és hét szép gyermekük született. Ám ekkor nagy csapás érte őket.

A gróf úgy döntött, hogy férjhez adja leányát egy magas rangú, nemes úrhoz, aki már egy ideje szemet vetett a grófkisasszonyra.

– Édesapám, én nem akarok férjhezmenni – sírt kétségbeesetten a lány. – Boldogan élek itt az én kis galambommal.

Ám hiába erősködött, hogy nem akar férjhez menni, édesapja ragaszkodott a házassághoz, és még azzal is megfenyegette a lányát, hogy megöli a galambot.

– Ha csak ez a madár tart itt téged, akkor már holnap végzek veled, úgy éljek! – dühöngött a gróf.

– Ó, jaj – szolt a galamb –, itt az ideje, hogy elmenjek! – Azzal kiugrott az ablakpárkányra, és elrepült. Elrepült a tengerentúlra, egészen az anyja váráig. Mikor édesanyja meglátta őt, így szolt a fiához.

– Gyere, Florentin, nézd milyen ügyes táncosok jöttek el hozzám, táncolj velük te is. És hallgasd a harsonákat, drága gyermekem. Jöjj, és maradj itt végleg, mert látom ezúttal, nem hoztál magaddal egy kisfiút.

– Nem, anyám, nem hoztam, és nincs kedvem sem táncolni, sem a harsonákat hallgatni – mondta búskomoran a herceg –, mert szeretett felségem, hét gyermekem anyja holnap férjhez megy, és az lesz életem legszomorúbb napja.



– Tehetek valamit érted, fiam? – kérdezte az anyja. – Mondd csak bátran, és én teljesítem, ha varázserőm engedi.

– Nos, kedves anyám, akkor ezt a huszonnégy táncost és harsonást változtasd huszonnégy szürkegémmé, hét fiamat hét fehér hattyúvá, engem pedig sólyommá, aki vezeti őket.

– Drága fiam, ekkora varázserővel nem rendelkezem, de talán a tanítómesterem, a Nyugati Boszorkány segítségével valóra válthatom a kívánságodat.

A királynő elsietett a boszorkány barlangjába, és hamarosan egy csokor gyógyfűvel tért vissza. Miközben elégette őket, elmormogott egy varázsigét, és abban a pillanatban Florentin sólyommá változott, körülötte meg ott repült a huszonnégy szürkegém, felettük pedig a hét fehér hattyú.

Elindultak a gróf kastélya felé, sebesen repültek a viharos tenger felett, hogy még idejében megérkezzenek. Mikor odaértek, éppen akkor indult el az esküvői menet a templom felé. Elöl mentek a gróf katonái, mögöttük a vőlegény barátai, majd a nemes kérő és a boldog apa, végül a szomorú menyasszony. Lassan lépdelték az esküvői dallamokra, miközben magas koronájú fák mellett haladtak el, melyek ágain már ott ült a madársereg.

Florentin herceg szavára hirtelen mind a levegőbe emelkedtek, és körözni kezdtek a násznép feje felett. Alul a gémekek, felettük a hattyúk, legmagasabban a sólyom. Az emberek már éppen kezdtek gyönyörködni a fenséges madarak látványában, mikor a tollas had lecsapott rájuk. A szürkegémek a katonákra támadtak, csípték és rúgták őket, míg azok ijedtükben el nem szaladtak. A hattyúk a lány apját üldözték, a sólyom meg a vőlegényt vette célba, és nekitaszította egy fának. A vendégek hamar szétszéledtek a váratlan támadás nyomán. Miután mind eltűntek, a gémekek szorosan egymáshoz bújtak, a hattyúk pedig felültették rájuk a grófkisasszonyt. Mindannyian felreppentek, és a sólyommal az élen elindultak Florentin herceg otthona felé.

Bizony, így még nem zavart meg soha senki egyetlen esküvőt sem, a lány apja tehetetlenül nézte, ahogy leánya továtúnik a szeme elől. A madarak egyre kisebbek lettek, ahogy távolodtak, mígnem parányi pontokká zsugorodtak, végül beleolvadtak az ég kékjébe, és eltűntek a messzeségben.

Aznap a királynő végre megszabadította fiát a varázslattól, és a herceg azóta is boldogan él feleségével és hét szép gyermekével.

Illusztráció: John D. Batten

Abszolút Clarice Bean!

(Részlet 8 éven felülieknek)

Írta: Lauren Child

Péntek

Szia! A nevem Clarice Bean.

Azt hiszem, jobb lenne, ha egyke volnék.

Hatan vagyunk a családban – szerinted nem sok ez egy kicsit?

Én néha úgy érzem.

Apa legtöbbször az irodájában ül, és állandóan csörög a telefonja.

– Most nem tudok beszélni, nyakig vagyok a munkában! – szól bele ilyenkor.

Anya folyton a földre dobott alsókra és a kapapét koszoló cipőkre panaszkodik:

– Nem öntisztuló a házunk, gyerekek!

– Mit gondoltok, magától lesz rend?

– Nem vagyok cseléd, hogy a büdös zoknikat szedegessem egész nap! – satöbbi, satöbbi, reggeltől estig.

Én vagyok a harmadik legidősebb, de szerintem szuperebb lenne, ha én lennék a legkisebb. Fogalmam sincs, miért akartak a szüleim utánam még egy gyereket! De most már van egy kisöcsém, aki nem könnyíti meg az életünket. Minalnak hívják, és iszonyú idegesítő. Állandóan nyavalyog, és persze körülötte forog a világ.

Most biztos azt hiszitek, hogy az otthoni cirkuszhöz képest az iskola tök buli. De akkor nem ismeritek az osztályomat! Mondjuk, nem akarok nevetek mondani, és meg sem említem Grace Grapellót, a hisztikirálynőt.

Néha csak bámulok bele a levegőbe, és abszolút SEMMIRE se gondolok.

Ettől Mrs. Wilberton a plafonon van.

Az idegeire megyek.

Tudom, mert ő is megmondta.

Hogy őszinte legyek, Mrs. Wilberton nem tartozik a kedvenc földlakóim közé.

Sajna én is földlakó vagyok, és pont ő a tanárom.

Mrs. Wilberton szerint abszolút képtelen vagyok odafigyelni.

Próbálok megmutatni neki, hogy igenis tudok koncentrálni: igyekszem nem elfelejteni, hogy oda kell figyelnem.

Egyfolytában erre gondolok. Annyira, de annyira igyekszem, nehogy ne figyeljek oda, hogy mindig csak ezt mondogatom:

– Nehogy elálmodozz, mint tegnap!

És akkor elkezdek azon gondolkozni, hogy tegnap miről álmodoztam, és hogy akkor is próbáltam magam figyelmeztetni, hogy figyelnem kell Mrs. Wilbertonra, hogy meghalljam, amit magyaráz.

Ilyenkor mindig elcsodálkozom, hogy vajon hogy fér bele ez a sok minden a fejembe?

És akkor arra gondolok, hogy ideje volna kipucolni, amire már nincs szükségem odabent, valahogy úgy, ahogy apa pakolta ki a padlást, vagyis csak akarta, mert mi azt mondtuk:

– Nekünk minden kell!

Úgyhogy szépen visszarakott mindent. Szerintem a fejemben már minden polc foglalt, csak csupa limlommal van tele, és ezért nem tudok KONCENTRÁLNI!

Minden hely, ami a fontos dolgoknak kelle-ne, tele van ilyesmikkel, mint:

– Ne könyökölj az asztalra!

Vagy:

– Ne piszkáld az öcsédet!

Szóval csupa ilyen tök felesleges dologgal.

– CLARICE BEAN!

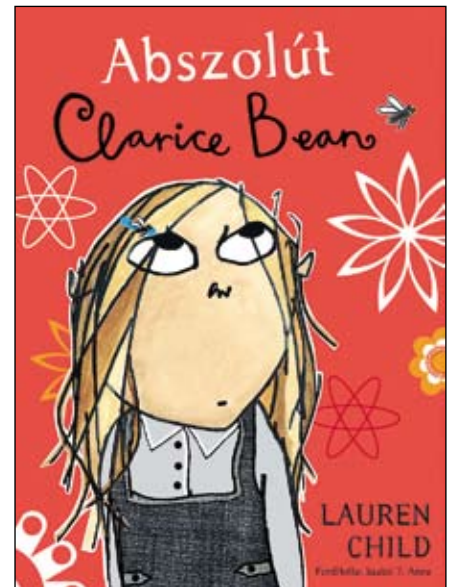
Volnál szíves ismét leszállni közénk a földre, mégpedig most azonnal!?

Mrs. Wilberton beszél, naná. Csak neki van ilyen gágogó orrhanga.

Épp azt gágogja:

– Clarice Bean, te abszolút nem tudsz figyelni.

Nálad még egy légy is jobban tud koncentrálni!



Erre én legszívesebben azt mondanám:

– Ön pedig abszolút nem tud kedves lenni, Mrs. Wilberton, önnél még egy rinocérosz is tapintatosabb!

Persze hallgatok, mert Mrs. Wilbertonnal nem történik semmi, ha gonoszok velem; velem viszont történne, ha én is megmondanám a magamét.

Az iskola már csak ilyen.

Később Mrs. Wilberton kijelenti:

– Gyerekek, most már végre elárulhatom, milyen izgalmas téma köré szerveződik az idei verseny a nyílt napunkon.

Mrs. Wilberton cseppet se tűnik izgatottnak. Azt hiszem, ahhoz, hogy lelkesedni kezdjen, legalábbis egy integető elefántnak kellene bebicikliznie az osztályba.

Na, szóval az a feladatunk, hogy párba álljunk, és kitaláljuk, milyen műsorszámmal fogjuk meglepni a szüleinket, amikor betódulnak az iskolába, hogy meglepsék a cucció utódaikat.

Naná, hogy nekem Betty Moody a párom! Abszolút a legjobb barátnóm.

Mrs. Wilberton azt mondja, hogy a verseny témája a kedvenc könyvünk lesz, be kell mutatnunk, és el kell mondanunk, hogy mit tanultunk belőle.

Fordította: Szabó T. Anna
Csimota Könyvkiadó, 2018

Abszolút!

Clarice-t teljesen kiborítja a családja, és nem igazán rajong a tanáráért sem. Anyja zsémbel, apja panaszkodik a munkájára, Minal Cricket, a tesója abszolút kiállhatatlan, ennek tetejébe a tanár egy teljesen érdektelen könyves projektbe is be akarja vonni. Clarice csak akkor kezd el érdeklődni, amikor kiderül: díjat lehet nyerni.

Lauren Child, a Charlie és Lola könyvek írójának új regénysorozata nem szentimentálisan, szépítve, hanem őszintén beszél a gyerekekről. Olyan nézőpontból, amely azt tárja fel, mi minden kavarog egy gyerek fejében, miért érzi korlátozva magát, miért idegesítik a barátai, a családja. A könyv számot vet annak az érzésnek az izgalmáról is, amelyet az új barátságok okoznak. Fellázad az ellen, miszerint egy gyerek nem

adhatja ki a dühét, egy gyerek csak jól viselkedhet, egy gyereknek csak szép gondolatai lehetnek. Nézzünk néhány olvasói véleményt és reklámszagú mondatot:

„Kedves, könnyed, szerethető, mulatságos.”

The Financial Times

„Csupa élet, csupa kaland, és ránézni is jó.”

The Bookseller

„A kezemhez ragadt, nem tudtam letenni. Szuper!”

11 éves olvasó

„Meg nem értett, durcás gyerekeknek abszolút kötelező!”

Herédi Károly, az Iránytű szerkesztője

Kudarcba fulladt a világ legnagyobb tengeri rezervátumának létrehozása



Mintegy 1,8 millió négyzetkilométeres területet fedett volna le az Antarktiszon, és számos tengeri élőlényt, többek közt bálnákat, fókákat, kardszárnú delfineket, különböző pingvinfajokat és korallokat védett volna a világ legnagyobb tengeri rezervátumának létrejötte, de a terv sajnos kudarcba fulladt. Az Európai Unió kezdeményezte a földrészen élő veszélyeztetett fajok védelme, az éghajlatváltozás mérséklése és a világ óceánjainak regenerálódása érdekében.

A résztvevők elsősorban Oroszországot és Kínát vádolják a terv akadályozásával, de Norvégia is megfogalmazott bizonyos ellenvéleményt. A szervezet 22 tagja a létrehozás mellett érvelt, ám elfogadásához már minden tagország beleegyezésére szükség lett volna, így tengeri rezervátumot nem fogják létrehozni, pedig a környezetvédők szerint sorsdöntő lett volna a sarkvidék élővilágának megőrzésében. (erdekes világ)

Több ezer régi fényképnegatív került elő



Az 1920-as és 1940-es évek közötti időszakból származó, az akkori életet bemutató mintegy 5000–7000 fotografiai üvegnegatív került elő egy pécsi belvárosi ház padlásáról. A kivételes felvételeket a restaurálásukat követően egy erre a célra létrejövő (pecsanno.hu) honlapon mutatják majd be – közölték az értékmérésben részt vevők.

Az anyagra egy belvárosi épület padlásának rejtett zugában bukkantak rá. Máris nyilvánvaló, hogy felbecsülhetetlen értékről van szó, ugyanis bemutatja az akkori szokásokat, öltözködési kultúrát, hagyományokat, és számos különleges kultéri felvételt is tartalmaz. A becslések szerint az üvegnegatívok készítője feltehetően egy fotós lehetett, akinek a kilétére még nem derült fény. (MTI)

Tudtad?



Szendrey Júliának szobra van Koppenhágában. Ezt a gyönyörű szobrot valószínűleg azzal érdemelte ki Petőfi Sándor özvegye, hogy lefordította magyarrá Andersen meséit.

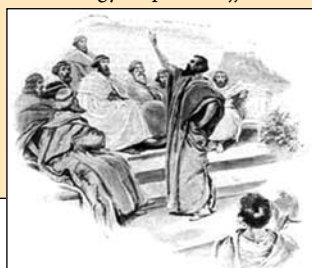
NÉPRAJZ Pálfordulás

A bibliai történet szerint a Jézust üldöző Saul január 25-én tért meg, és Pál apostol lett belőle, ezért pálfordulónak is nevezik ezt a napot. A tél fordulójának is tartják, a tél is ellenkezőjébe fordul, és kifelé balagva jeget tör. Se szeri, se száma az erre utaló hajdani jóvendöléseknek.

A valamikori veszedelmes járványok születték a vészjósló megfigyelést is: Ha Pál fordul köddel, ember meghal döggel.

Minden családtagnak ún. pálpogácsát sütöttek. Mindegyik pogácsába egy-egy lúdtollat tűztek, és akinek a pogácsáján sütés közben a toll-életjel megégett, az bizony – legalábbis a kíméletlenebb vénasszonyok szerint – még abban az évben búcsút mondhatott az árnyékvilágnak.

Volt, ahol megpiszkálták a ludak fenekét, hogy szaporán tojjanak.

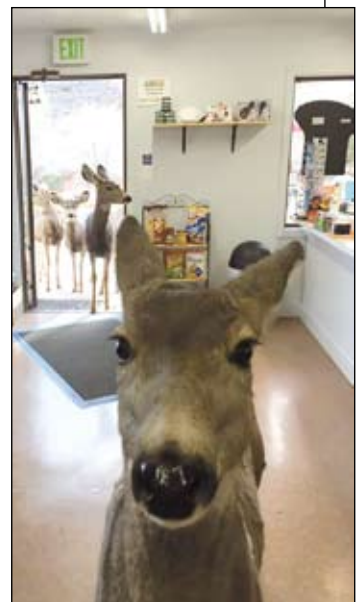


Családjával együtt tért vissza

Különleges vendégek tévedtek be egy amerikai város boltjába: a Colorado államban található *Fort Collins* egyik üzletébe egy népes szarvascsalád sétált be néhány finom falat reményében. Az erdők és hegyek által körülölelt város határában nem számít ritkaságnak a vadon élő állatok felbukkanása, ám korábban még egyikük sem tért be a helyi boltokba nézelődni. Egy kíváncsi szarvas azonban a Horsetooth fogadó és kemping területén kóborolva váratlanul besétált az egyik kisboltba, ahol nyugodtan nézelődött és még a napszemüvegeket is alaposan szemügyre vette. A nem mindennapi „vásárló” persze igencsak meglepte az üzletben dolgozó *Lori Jonest*, aki finom falatokkal kínálta meg a barátságos állatot.

A jóllakott szarvas távozott az üzletből, ám *Lori* legnagyobb meglepetésére nem sokkal később visszatért, de ekkor már vezette a családját is.

– Körülbelül harminc perccel később ismét megjelent az ajtóban a szarvas, de ezúttal családja is vele volt. A többiek, mint a jó



nevelt gyerekek, a bejáratnál vártak, mintha azt kérdezték volna, hogy bejöhetnek-e. Rendkívül vicces volt! – mesélte az eladó.

A szarvascsalád mindaddig nem is volt hajlandó távozni, amíg nem kaptak ételt a nőtől, aki végül néhány mogyorós szellettel tudta őket kicsalogatni az üzletből.

Milyen sebességkorlátok voltak a középkorban?

Napjainkban a közlekedés természetes részét képezik a szabályok, amelyek az emberek és járművek – vagy akár állati erővel közlekedő emberek – helyét és sebességét szabályozzák a forgalomban. Kevesen gondolnák, hogy ez nem csupán a modern világban, a gépjárművek, a kerékpárok és a legkülönfélébb tömegközlekedési eszközök korában van így, hanem már a középkorban is figyelmet fordítottak a közlekedés szabályozására, különösen a nagyvárosokban.

Kocsik és sebesség



Talán az első sebességkorlátozó szabály olvasható London városának 15. századi törvénykönyvében, a „Liber Albus”-ban:

„(...) hogy egyetlen kocsis se vezesse kocsiját gyorsabban akkor, amikor az üres, mint amikor meg van rakva, sokféle veszély és sérelem elkerülése érdekében, a Kamarának fizetendő negyven penny, illetve a polgármester akaratából testének bebörtönzése terhe mellett.”

A gyorsan mozgó lovak bizonyosan igen nagy veszélyt jelentettek. A középkori London halottkémi tekercei számos tragikus esetet írnak le, amelyekben egy gyermeket maga alá rántott egy „erős” ló, amely aztán halálra taposta. 1336-ban „két kocsis, akik üres kocsikat vittek ki a városból, sűrűn hajtották lovaikat, amikor az egyik kocsi egyik kereke összeomlott.” A kocsi felborult, egyenesen Agnes de Cicestre-re, aki életét veszítette.

A középkori Angliában a helyi hatóságok gyakorlatilag folyamatos harcot vívtak a lakossággal, mivel az emberek különösen nagy hajlandóságot mutattak a forgalom akadályozására. Ha például valaki Bristolban régi ruhákat árult, csak a karjaiban tarthatta a kelméket, a northamptoni szénakereskedők pedig csak a fejükön hordhatták árujukat. A leicesteri városi hatóságok által 1467-ban hozott rendelet szerint építőanyagokat (legyen az kő, fa vagy agyag) legfeljebb három napon át lehetett kint hagyni a ház előtt.

A torlódások elkerülésére irányuló szándék lehetett az egyik oka annak, hogy a középkori piacok megtartását számos rendelettel szabályozták. Amellett, hogy hol és mikor lehet piacot tartani, valamint hogy hol állíthatók fel a standok, gyakran azt is meghatározták, hogy bizonyos emberek csak a kései órákban látogathatták a vásárokat. Persze ezek az előírások korántsem minden esetben irányultak a forgalom tudatos irányítására, de bizonyos mértékben mind a szekerek, mind a gyalogosok közlekedésének megkönnyítésével segíthették a túlszűfolt utcák problémájának megoldását.

Agresszív sofőrök a középkorban

Az agresszív vezetés egy korai példája, amikor egy Thomas atte Chirche nevű férfi oly gátlástalanul vágatott lován, hogy nekiment egy csecsemőt cipelő nőnek, és fellökte. Amikor egy járókelő arra kérte a férfit, hogy legyen körültekintőbb, Chirche egyszerűen előrántotta kardját, és megölte az illetőt. Az esküdtszék beszámolója szerint Thomas és vele utazó társa lovaikon elmenekültek „a Tower felé”, és senki sem tudta, ezután merre mentek, vagy ki segített nekik elrejtőzni.

Egy 12 éves fiú, Ralph de Mymmes éppen egy teli vizes hordóval megakart hajtani, amikor annak kereke maga alá gyűrt egy John Stolere nevű hét éves fiút, aki éppen az utcán ülve könnyített magán. John azonnal meghalt, míg Ralph elmenekült, hátrahagyva a kocsit a lovakkal.

Az ügetés

Mielőtt Velence utcáit teljesen kikövezték volna a 16. és 17. század folyamán, a lovak látványa megszokott volt a városban. Amikor a Szent Márk-székesegyház harangjai tanácskozni hívták a város arisztokráciáját, a helyiek egyszerűen „la Trotéra”, azaz „az ügetés” névvel illették a lovasok menetét. Ahogy a város egyre népesebbé és zsúfoltabbá vált, megjelentek az első közlekedési szabályok is.

1287-től tilos volt lovagolni a Rialto-híd és a Szent Márk tér között, az egyetlen kivételt a nemrég érkezett külföldiek jelentették, akik nem ismerhették a szabályt. 1291-től Velence vezetése területeket kezdett el elkülöníteni a város terein arra, hogy az emberek oda „parkolhassák” lovaikat. A velencei lovaglásnak végül a kőhidak vetettek teljességgel véget: az új, magasan ívelt, meredek lépcsős hidakon nem tudtak átkelni a lovak, így nem volt többé lehetséges a városon keresztül menni velük.

Középkori közúti halálesetek



A városvezetések számára egy másik, mai szemmel különös közlekedési problémát jelentettek a disznók. Az emberek többnyire szabadon engedték őket élelem után kutatni, ami nem csupán azt eredményezte, hogy az állatok borzasztó rendetlenséget és zavart keltettek a zsúfolt városokban, de akár fel is lökhatték a járókelőket, veszélyeztetve testi épségüket. London és számos más európai város is bevezette azt a szabályt, hogy a szabadon garázdálkodó disznók azonnal leölhetőek. Londonban a szabályt az a kitétel is tartalmazta, hogy ha a gazdája igényt tartott az állat tetemére, négy pennyt kellett fizetnie érte.

1720-ra az „ádázul hajtott” kocsik által okozott halálesetek gyakorisága túlszárnyalt minden más halálnemet Londonban, beleértve a tüzeseteket és a „mértéktelen védelést” is. A kortárs megfigyelők rendre elítélően nyilatkoztak a „vitákról, veszekedésekről és zavarkeltésekről”, amelyek „az elsőbbségért versengő” hajtók között kerekedtek.

Ebből a szempontból a helyzet tehát változatlan. (múlt-kor.hu)

Szeret fellépni fesztiválokon

Megközelítőleg öt éve került be a köztudatba, de máris nagy népszerűségnek örvend. Shawn Mendes az egyik legmenőbb új előadónak számít. Shawn Peter Raul Mendes néven született Torontóban, 1998. augusztus 8-án. Anyja angol ingatlanügynök, apja pedig portugál származású üzletember, aki éttermi felszerelésekkel kereskedik. Shawn az idősebbik gyermek, van egy öt évvel fiatalabb húga is.

Az iskolában szerette a sportot, kiváltképp a jégkorongot és a focit, a középiskolában viszont csatlakozott a kórushoz, és mindinkább a színpad vonzotta. Shawn remekül zongorázik és autodidakta módon, mindössze 13 évesen gitározni is megtanult.

2013-ban kezdett el feldolgozásokat készíteni egy videómegosztó alkalmazásra. Az ezt követő évben felfedezte egy menedzser, leszerződött egy kiadóhoz és megjelent első hivatalos középlemeze. Első figyelemfelkeltő dala a Life of the Party volt.

Ekkortájt kezdett feltörni a The Vamps brit fiúegyüttes is, 2014-ben jelentették meg debütáló lemezüket Meet the Vamps címmel. A lemezen található egy Simon & Garfunkel-átdolgozás is, az Oh Cecilia (Breaking My Heart), amely eredetileg Cecilia címen 1970-ben jelent meg, a The Vamps átdolgozásában viszont Shawn Mendes is közreműködött. Ezután a kanadai énekes bemutatta a Something Big című dalát is.

Akárcsak a The Vamps, Shawn Mendes is első lemezével robbant be igazán a köztudatba. Debütáló albuma Handwritten címmel hivatalosan 2015. április 14-én jelent meg, ekkor még be sem töltötte a 17. életévét. A lemezen megtalálható a Life of the Party is, de a világhírnevet a Stitches dal hozta meg a számára. Még ebben az évben együttműködött Camila Cabello kubai származású énekesnővel, és kiadták az I Know What You Did Last Summer című dalt. Egyébként Camila Cabello akkor még a Fifth Harmony tagja volt, és épp a szólókarrierjét tervez-



te. A Shawn Mendessel készített közös dal sikere ezért fontos lépésnek számított, azután pedig sikeres szólókarriert futott be.

Shawn Mendes nem állt le az első lemeze után, hiszen akadt még mondanivalója, ezért 2016 őszén, Illuminate címmel megjelentette második stúdióalbumát. Erről az albumról főleg a Treat You Better és a Mercy című zeneszámok emelkedtek ki. Ezek után az énekes, dalszerző bemutatta a There's Nothing Holdin' Me Back című dalt, amely az Illuminate bővített változatán kapott helyet. Shawn Mendes elmondása szerint a lemez címe a felvilágosodásra vagy megvilágosodásra utal, arra, hogy a zene kiutat mutathat a sötétségből.

A harmadik, ezidáig utolsó albumát Shawn Mendes tavaly adta ki és cím gyanánt a saját nevével látta el. A lemez felvezető dalai az In My Blood és Lost In Japan voltak. Két közreműködéssel zeneszám is található rajta, egyik a Youth, amelynek a közreműködője Khalid, a másik pedig a Like to Be You, amelyben Julia Michaelset hallhatjuk.

Tavaly Shawn Mendes 20 éves lett, de ez az év a magyar rajongóinak is fontos volt, hiszen

a kanadai énekes fellépett a Sziget fesztiválon. Az interjúban azt mondta, hogy először járt Budapesten, de azonnal megtetszett neki a város. Elmondása szerint csodaszép hely, az emberek pedig nyitottak és nagyon kedvesek. Shawn beszélt arról, hogy ő maga is nyitott, szeret találkozni azokkal, akik elmennek a koncertjeire és hallgassák a zenéjét. Fontos számára az, hogy beszélgesse a rajongóival, és nagyon szeret fellépni fesztiválokon. Az interjúban az énekes sokszor beszélt arról is, hogy szerencsésnek tartja magát, amiért olyan hírességekkel léphetett fel, akikre ő is felnéz. Például Justin Timberlake-vel, akinek dalai a Lost in Japan című zeneszámot ihlették meg, vagy Ed Sheerannel. Az álma az, hogy Alicia Keys-zel énekeljen duettet és közös produkciót készítsen Eminemmel.

Shawn Mendes a filmzés világába is belevetődött. 2013-ban hangját kölcsönözte a fiatal Jakenek a Csocsó-Sztori című animációs filmben, 2015-ben epizódszereplőként tűnt fel a Yo quisiera című sorozatban, 2016-ban pedig a The 100 című szériában láthattuk.

Összeállította: Lukács Melinda



Jövőre jönnek a rosszfiúk



Will Smith és Martin Lawrence nemrég a közösségi hálón bejelentették, hogy hivatalosan is elkezdődött a régóta ígértett Bad Boys 3 forgatása. A Bad Boys for Lif3 25 évvel az első, 1995-ös Bad Boys után, 2020-ban kerül a mozikba. A filmet a marokkói származású, Belgiumban született filmesek, Adil El Arbi és Bilall Fallah rendezik. Will Smith interjúban beszélt arról, hogy már nagyon várja a film premierjét, hiszen ő maga is nagyon izgalomba jött, amikor megtudta, hogy Mike Lowrey nyomozóként újabb bevetésre indulhat a társával, Marcus Burnettel, akit ugyebár Martin Lawrence alakít. A Bad Boys első része annak idején népszerű volt, ezért azt remélik, hogy az újra sikerül megnyerniük a nézőket.

Lady Gaga a Shallow-ról



Az Arany Glóbusz után sor került a Critic's Choice Awards díjátadóra is. Lady Gaga főszereplőként a Bradley Cooper rendezésében készült Csillag születik című filmben debütált. A filmhez dalt is készített Shallow címmel, amellyel elnyerte az eredeti betétdalért járó Arany Glóbusz díjat. A Critic's Choice Awards-on szintén díjazták a Shallow című dalát. Egy interjúban az énekesnő elmondta, hogy ez a dal valójában egy párbeszéd egy férfi és egy nő között, amely során egymást kérdezzétek az élet fontos dolgairól, arra vágyva, hogy mélységet találjanak a modern kor sekélyességében. Egyébként ami nem sikerült az Arany Glóbuszon, az megvalósult a Critic's Choice Awardson, a legjobb női főszereplőnek járó díjat ezúttal Lady Gaga is megkapta, megosztva Glenn Close-szal.

Két részt is készítenek



Nemrég hivatalosan is megerősítették a hírt, hogy a filmkészítők két újabb Mission: Impossible részben gondolkodnak. A tervek szerint mindkettőt, az ötödik és hatodik részt is jegyző Christopher McQuarrie rendezi majd. Valójában a rajongók számítottak a folytatásra, elvégre a legutóbbi rész, a Mission: Impossible – Utóhatás nagyon jól teljesített, jelentős bevételre tett szert, és lényegében jó kritikákat kapott. Ahogyan az előző részekben, a főszereplőt ezúttal is Tom Cruise alakítja, ezt maga a színész is megerősítette a rajongói oldalán. Úgy tudni, hogy a két filmet egymás után forgatják majd. A hetedik rész várhatóan 2021-ben, a nyolcadik pedig 2022 nyarán kerül a mozikba. A Mission Impossible egyébként a hatvanas évek végén, hetvenes évek elején sugárzott egyik tévésorozatra épült. Az első mozifilm bemutatója 1996-ban volt.

A Pókember Európába megy



Nemrég a filmkészítők közzétették a Spider-Man: Far From Home, azaz Pókember: Idegenben című film előzetesét. A póképeségekkkel rendelkező superhősünk ezúttal Európába utazik, ahol mindenféle kalandba keveredik. A film rendezője John Watts, aki a 2017-ben megjelent Pókember: Hazatérést is rendezte. Főszerepben ezúttal is Tom Hollandot láthatjuk majd. Egyébként a színész az elkövetkező években több alkotásban is bizonyíthat. Egyik az ismert videojáték alapján készülő Uncharted, amelyben a fiatal Nathan Drake alakíthatja. Az Uncharted adaptációjának ötlete már nem új és Tom Holland neve is már évekkel ezelőtt felröppent, a problémát a rendezőválasztás jelentette. Az újabb hírek szerint az alkotást Dan Trachtenberg rendezheti.

Jelige: „Hófehérke”

Kedves Bizalmas sorok!

Én 14 éves lány vagyok. Decembertől járok egy fiúval. Nagyon aranyos, kedves fiú. Nagyon szeretem, és boldog vagyok vele. De azért még sincs minden rendben, mert a barátai azt mondják, hogy nagyon hasonlítok a fiúm volt csajára. Attól félek, hogy még mindig szereti azt a lányt, és hogy velem tényleg azért van, mert arra a másik lányra hasonlítok, és mert nem tudja azt elfelejteni. Igazam van vagy sem? Segítség!

Válasz:

Kedves Hófehérke!

A régiak és a párkapcsolatokkal foglalkozó szakemberek azt vetik észre, hogy az emberek nagy részének (nőknek és férfiaknak egyaránt!) hasonló típusú egyének tetszenek. Ha megfigyeljük pl. egy férfinak a választásait, azt vesszük észre, hogy nagyon hasonló nőbe voltak szerelmesek. Így van ez a női nemmel is. (Persze, mindig vannak kivételek!) Biztos vagyok benne, hogy a fiúd nem a fizikai külsődbe szerelmes, a másik lánnyal való hasonlóságodba, hisz akkor még mindig azzal a másik lánnyal járna, és nem veled. Hiszem, hogy ma hozzád vonzódik, te vagy a fontos számára, különben nem igyekezne, hogy meghódítson, és nem éreznéd olyan jól magad vele, és semmiképpen sem éreznéd magad boldognak. Nem gondolod, hogy a barátai nem jóhiszeműen viszonyulnak hozzád? A sok tépelődés helyett inkább élvezd azt, amid most van, a mostani pillanatot. Most veled van, veled jár. A holnap pedig mindenki számára nagyjából ismeretlen.

Jelige: „Szerelem, szerelem”

Kedves Bizi!

Nyolcadikos lány vagyok, aki már hosszú ideje szerelmes az egyik osztálytársába. Amióta ismerjük egymást, semmi sem volt még köztünk. Nemrégiben azonban elkezdtem járni egy másik fiúval, aki szintén nagyon tetszik. A gondom az, hogy most a régi szerelmem is megállított, és azt mondta, hogy nagyon tetszem neki! Most nem tudom, mit csináljak, mert mind a kettő nagyon tetszik, és nem szeretném egyiket sem megbántani! Arra is gondoltam, hogy jó lenne, ha egyszerre több fiúval is járhatnánk, de tudom, hogy ezt nem lehet! Mit csináljak? Kezdek nagyon boldogtalan lenni! Segítsen!

Válasz:

Azt hiszem, nagyon sok követőd lenne, ha igazzá válna az óhajod. Nem vagy egyedül ezekkel a gondolatokkal, dilemmákkal. Sajnos, vagy éppen szerencsére, olyan kultúrában élünk, ahol az az elfogadott, hogy egy személynek „párkapcsolata” lehet. A „pár”-ban, pedig csak ketten vannak. Ami a fiúkat illeti, ne siesd el a döntéseket! Lehet, hogy a régi szimpátiád most szedte össze a bátorságát, hogy bevallja, mit érez, amikor meglátta, hogy nem ő áll egyedül a szívedben, mert biztosan észrevette, hogy vonzódnak tartottad már korábban is, hisz önkéntelenül is jelezzük a másoknak a vonzalmat. Egyszerre, egy kicsit féltékeny lett! Ha elsieted a dolgot, és szakítasz a fiúddal, utána pedig rájössz, hogy mégsem a régi szimpátiád az igazi, bánni fogod. Ezért jó lenne, ha még egyszer átgondolnád és mérlegelnéd, hogy melyik fiú fontosabb a számodra, melyiket kedveled jobban, és csak azután döntenél. Ha maradsz a mostani fiúddal, akkor a régi szimpátiádnak mondd meg, hogy maradjatok barátok. Ha szakítasz a fiúddal, és a régi szimpátiáddal kezdesz el járni, akkor a mostani fiúddal kell igazán őszintének lenned. Biztosan nem örülnének annak, ha mindkettővel járnál, ha egyszerre két széken ülnél (habár ez sem olyan ritka dolog!), de akkor megtörténhet, hogy a két szék között a földön találd magadat! Szóval, vizsgálj meg önmagadat, tedd mérlegre az érzelmeidet, és csak utána döntsél! Az is nagyon valószínű, hogy nagyon gyorsan már egy harmadik fiú is a színtérré kerül, és az még jobban megdobogtatja a szívedet. Röviden, akibe még szerelmesebb leszel, mint most. Mert az Élet, a serdülőök élete, az már ilyen!



Jelige: „Szomszédok”

Kedves Bizi! 13 éves lány vagyok. Szerelmes dologgal fordulok tanácsért. Szeretek egy középiskolás fiút, aki a szomszédom. Régebben udvarolt nekem, de tudom, hogy számára egy szórakozás volt az egész. Csakhogy én beleszerettem. Udvarolt. Olyan szépeket mondott nekem! A barátnőm egy pár napra rá megkérdezte tőle, hogy tetszek-e neki? Ő azt mondta, hogy igen. Másnap szintén a barátnőm megkérdezte tőle, hogy akarna-e velem járni? Azt mondta, adjak neki 2 napot, hogy eldöntse. Két nap múlva a válasza elutasító volt. Nem akart velem járni. Ahogy múltott az idő, alig szólt hozzám. Később elfeledtem őt. Jött egy másik, akibe beleszerettem, de az a szerelem sem tartott sokáig. Mostanában jöttem rá, hogy megint beleszerettem a szomszédomba! A barátnőim szerint a fiú érez valamit irántam, azt mondják, hogy lehet nála esélyem. Mit tegyek? Beszéljek vele? Megkérdezzem tőle újra, hogy akar-e velem járni? Vagy azt mondjam, hogy legalább próbáljuk meg, és majd a többit a sorsra bízuk? Én nagyon szeretem őt! Kérlek segíts!

Válasz:

Mivel már egyszer megsütötted vele a kezedet, kosarat kaptál tőle, az lenne a legjobb, ha te nem indítványoznál vele kapcsolatosan semmit se. Néha nem érdemes sürgetni a dolgokat. Legyél türelmes, és várd ki, mit hoz számodra az élet. Előzőleg nem a legjobban mérted fel a helyzetet, nem vártad ki, hogy a fiúban is megérjen a végső elhatározás, hogy pont veled szeretne járni. Nem adtad meg neki a lehetőséget, hogy ő kezdeményezzen. Tudnod kell, hogy fiatalokkorban (de néha idősebbeknél is) az, hogy szépeket mondanak a másoknak, egyfajta „szerelemnyelv-gyakorlat”, amit másként még flörtölésnek is nevezünk. Ebből nem szokott föltétlenül komolyabb kapcsolat kialakulni. A te helyedben nem próbálkoznék még az ilyenfajta beszélgetéssel. Beszéljéssel vele mindenről, csak erről a témáról ne! Legyetek barátok, győződjön meg a fiú, hogy te nem vadászol rá, engedd meg neki és magadnak is, hogy megismerjék egymást, nyomás nélkül. Ha a SORS úgy akarja, akkor a fiú fogja megtenni az első lépést, és bevallani mit érez irántad. Ha ez nem történik meg, az se baj, hisz nagyon sok fiú van, akit még nem ismertél meg, és lehet, hogy sokkal jobb kapcsolat vár rád a jövőben. Addig is gyakorolj, tanulgassd a flörtölés művészetét. Miből és kitől? A felnőtteket, a társaidat megfigyelve, a filmeket nézve, könyveket olvasva. Utánanézhetsz ennek a világhálón is, számos tippet találsz ott, és a számodra elfogadható ki is próbálhatod a kortársaidon. A barátkozás a legjobb gyakorlótér.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Mennyire vagy érzékeny?

A teszt segítségével kiderítheted, hogy túl érzékenyen reagálsz-e bizonyos helyzetekben

1. Elkéssel a suliból, a tanár pedig azonnal szóvá teszi a dolgot. Te ezt **gondolod:**

- a) Bizonyára már várta a pillanatot, amikor hibázom. (2 pont)
- b) Nem hiszem, hogy ez nagy ügy lenne. (0 pont)
- c) Mindig pontos vagyok, akkor mi a gond? (1 pont)
- d) Legszívesebben láthatatlanná válnék egy időre. (3 pont)

2. Megbotlasz és elesel az utcán.

- a) Azonnal felpattanok és elsietek, remélem, nem látta senki. (3 pont)
- b) Igazán segíthetett volna valaki! (2 pont)
- c) Csúnyán nézek azokra, akik szemtanúk voltak. (1 pont)
- d) Azt mondom, hoppá, legközelebb figyelmesebb leszek! (0 pont)

3. Egy rég nem látott barátoddal beszélsz meg találkoztól, de az **utolsó pillanatban lemondja anélkül, hogy elnézést kérne.**

- a) Nem így kellett volna elintéznie. (1 pont)
- b) Ezt úgy értelmezem, hogy nemcsak a találkozóról, hanem rólam is lemondott. (2 pont)
- c) Mostantól nem is érdekel az illető. (3 pont)
- d) Elfogadom, hogy nem volt megfelelő az időpont. (0 pont)

4. Valakinek mondasz valamit, de az illető félreért.

- a) Valószínűleg nem vette a lapot. (0 pont)
- b) Sajnálom, hogy megbántottam. (1 pont)

c) Nem értett meg. (2 pont)

d) Szerintem túlérzékeny az illető. (3 pont)

5. Nem bírod elviselni, ha:

- a) Az emberek megmondják, mit tegyél. (0 pont)
- b) Összehasonlítgatnak másokkal. (3 pont)
- c) Arra kérnek, hogy foglalj állást valamiben. (2 pont)
- d) Ha nem ismernek el téged. (1 pont)

Értékelés

0-4 pont:

Nem különösebben érint meg, hogy mit gondolnak mások a viselkedésedről, személyiségedről. Sokszor viselkedsz inkább közönyösen, mint érzékenyen. Érdemes lenne azonban egy kicsit figyelmesebbnek lenned, mert ezzel a magatartásoddal megbánthatsz másokat.

5-10 pont:





Igyekszel megfelelően kezelni a dolgokat. Különbséget tudsz tenni aközött, hogy mi szól neked, és mi az, amikor valaki viselkedésének hátterében valami teljesen más áll. Érzékeny vagy, de normális keretek között.

11-15 pont:

Egy rossz tekintet vagy egy félvállról odavetett mondat elronthatja a kedvedet, sőt az egész napodat is. Mindent a lelkedre veszel, és sokszor úgy érzed, hogy senki nem ért meg téged. Érdemes lenne leásnia ennek a kellemetlen érzésnek a mélyére, és feltárni, hogy miért váltál túlérzékennyé.

Skandináv rejtvény

Rejtvényünk megfejtése Szenes Iván dalszövegéből vált szállóigévé.

		... ÉS TÜNDE	ZENÉBEN A 8. HANG	RETTEG	NEKED ADTAM	ILYEN A JÓ KÉS	VILÁGHÁLÓ	
		SZÉN	MEGFELELŐ	FRANCIA-ORSZÁG	DISZ-CSERJE	GARRA MARGIT	NŐI NÉV	
A TÚZOLTÓ IGÉJE		ŐSI INDIÁNOK	LEVETTE	ADRIAI SZIGET	JÓSZIVÚ	ÉRÉKSZERV	LERÁG	
ARGON	HOZZÁTARTOZÓ	HOLLÓ SZERBÜL	FORDÍTOTT ÉVSZAK	A HÉT EGYIK NAPJÁN NÉMET ELŐLJÁRO	50 LÖVÉST UTÁNZÓ SZÓ	ANGOL TERÜLET	NÁTRIUM	NAGY PÁRATLANJAI
ZOKOGNI KEZD	...RÓL RÓMAI SZÁMOK, ÖSSZESEN 101	IZÜLETI GYULLADÁS SZOLMIZÁCIÓS HANG	EURÓPAI MINIÁLLAM	CELSEIUS	MELLETTM	EZ	KÖTÖSZÓ	ALLÓVIZ
ALAPTALAN HÍR	A SZÖRME ELLENSEGE	ZÉRÓ	RÁTONYI ROBERT	KÉN	ÓDON			

Mivel jár a serdülőkor?

A serdülőkor az önmeghatározás ideje, a függetlenedés, a leválás időszaka. Három legfontosabb feladata az érzelmi függetlenedés a családtól, a felnőtt identitás kialakítása (életforma, hivatás stb. választása) és a felnőtt érzelmvilág kialakulása. Ezeknek a feladatoknak a teljesítése egészséges fejlődés esetén is járhat viharokkal, hiszen a szülőktől függő, szülői értékrend szerint „működő” gyermekből nyilván nem lesz varázsütésre stabil, önálló identitással rendelkező felnőtt. A serdülőkori válságot az okozza, ha a gyermek a fenti három feladat „teljesítése” során egyik-másik területen megreked, s nem tud előrelépni.



Az autoritáskrizis

A tekintélyelv elleni túlzott lázadás, ami kihat mindenre és mindenkire (szülőre, pedagógusra, akár kalauzra, rendőrré stb.), aki szabályokat próbál érvényesíteni. Ilyenkor a gyermek belemerevedik a lázadás állapotába, ami akadályozza fejlődését. Magatartásával nem kerül közelebb a leváláshoz, hiszen éppen a lázadás iránti szükséglet tartja a „hatalomtól” való függőségben.

Az én-azonosság válsága

A gyermek önmagáról alkotott elképzelései ellentétbe kerülnek a valósággal. A vágyak és a lehetőségek közötti különbségek párkapcsolati, pályaválasztási kudarcok formájában mutatkoznak meg, és a gyermek úgy éli meg mindezeket, hogy „a világgal van baj”.

A pszichoszexuális fejlődés zavara

Ha a serdülőt zavarja a nemi érése, és elnyomja azt, zavar keletkezik a felnőtt nemi magatartás kialakulásában. Jellegzetes megnyilvánulása lányoknál az anorexia, amely a koplalással egyrészt a jellegzetesen női testformák kifejlődését akadályozza, másrészt a menstruáció elmaradásához vezet.

Válságtünetek

A serdülőkori fejlődés zavarai megmutathatóan különböző jelekben: a tanulmányi eredmény hirtelen és drasztikus romlásában, elmagányosodásban, legális és illegális drogok használatában (dohányzás, alkohol, kábítószer, játékgépek), evészavarok kialakulásában és a leválás drasztikusabb módjainak megnyilvánulási formáiban: csavargásban, destruktív közösségekhez való tartozásban.



Hogyan megtartani az újévi fogadalmat?

A legjobb mód, hogy ragaszkodj az újévi fogadalmadhoz, hogyha tervezel. Biztos, hogy veled is volt már olyan, hogy tettél egy újévi fogadalmat, és aztán megszegted. Ebben az évben állítsd meg a fogadalmak körforgását, vagyis hogy változtatsz, és aztán mégsem teszed. Itt találsz tíz tippet, ami segíthet a kezdetekben.

1. Légy reális

A legbiztosabb módja, hogy megvalósítsd a célkitűzéseid, hogyha a cél nem elérhetetlen. Például, ha megfogadod, hogy soha nem eszel a kedvenc kajádból többet, mert amiatt híztál meg, rossz döntés lehet. Igyekezz olyan célkitűzésre, ami elérhető, mint például gyakrabban kerülni azt az ételt.

2. Tervezz

A fogadalmat tervezd meg előre, és az nem kell, hogy feltétlenül újév estéje legyen. Akár most is megteheted.

3. Körvonalazd a tervet

Döntsd el, hogyan fogsz ellenállni a kísértésnek. Ebben segíthet egy barát, a pozitív gondolkodás vagy az önkontroll gyakorlása.

4. Csináld egy pro-kontra listát

Segíthet, ha látsz egy listányi dolgot, ami megerősíti a motivációd. Időről időre gyarapítsd a listád, és kérj meg másokat is, hogy járuljanak hozzá saját ötleteikkel. Tartsd magadnál a listát, és gondold rá, amikor segítség kell, hogy megtartsd a fogadalmadat.



5. Beszélj róla

Ne tartsd a fogadalmadat titokban. Mondd el barátoknak és a családtagjaidnak, akik ott lesznek, hogy támogassák az ötletedet, hogy jó irányba változz. A legjobb foratókönyv, ha találsz egy jó barátot, akivel közös a fogadalmatok és így biztathatjátok egymást.

6. Jutalmazd magad

Ez nem azt jelenti, hogy egy egész doboz csokit is megehetsz, ha megfogadtad, hogy

visszafogod magad az evésben. Helyette ünnepeled a sikeredet valami olyannal, amit élvezel, de amivel nem szeged meg a fogadalmadat. Ha ragaszkodsz az ígérethez, hogy helyesen táplálkozol, megjutalmazhatod magad, például moziba mehetsz az egyik barátoddal.

7. Kövesd a fejlődésed

Figyelj oda minden apró sikerre, amit annak érdekében teszel, hogy elérd a célot. A rövid távú tervek egyszerűbben betarthatók, és az apró sikerek segíthetnek abban, hogy megtartsd a motivációd. Ahelyett, hogy arra fókuszálnál, hogy leadj 5 kilót, először koncentrálj az első 1-re. Egy étkezési napló vezetése segíthet abban, hogy az ösvényen maradj.

8. Ne ostorozd magad

Megszállottan az alkalmi hibákon, elcsúszásokon rágódní – ez nem fog segíteni a célod elérésében. Csináld mindennap a lehető legjobbat, amit tudsz, és egyszerre csak egy dologra koncentrálj.

9. Ragaszkodj

A szakértők azt mondják, körülbelül 21 napot vesz igénybe, hogy egy új tevékenység szokássá váljon, és a személyiséged részét képezze.

10. Próbáld újra és újra

Ha a fogadalmad teljesítése február közepe felé teljesen kicsúszott a kezded alól, ne ess kétségbe! Kezdd újból! Semmi okod arra, hogy ne tehetnél „újévi fogadalmat” az év bármely napján.

Kissé kényelmetlen, de megéri

Fontosak a fogaid! Szükséged van rájuk az evéshez, a beszédhez, és fontos szerep jut nekik egy kellemes mosolyban vagy nevetésben is. A szabálytalan fogazat megnehezíti az étel megrágását, hozzájárulhat a fogínybetegséghez, és felelős lehet a beszédhibákért is. A szakértők azt is észrevették, hogy a szabálytalan fogak hátrányt jelentenek egyesek számára a társadalomban, mivel nehéz lehet nekik, hogy szabadon fejtsek ki gondolataikat, mert azt hiszik, fogaik elcsúfítják mosolyukat.

A fogászatnak azt a szakterületét, amelyik ilyen problémákkal foglalkozik, fogszabályozásnak nevezzük. Ez gondoskodik a fogazat rendellenességének a kijavításáról, valamint a diagnózissal, a megelőzéssel, a helyreállító készülékek elkészítésével. Napjainkban a világ legtöbb részén szakorvosok kezelik a szabálytalan fogazattal összefüggő gondokat. Jól kell ismerniük a fogak és az állkapocs, valamint a környező izmok és a szövetek növekedését és fejlődését. A fogak körüli csontban vannak csontlebontható sejtek, és másfajta, csontképzőnek nevezett sejtek is. A fogszabályozó által kifejtett erők hatására a nyomás helyén működésbe lépnek a csontlebontható sejtek, és így felszívódik a csontszövet. Azokon a területeken, amelyeken húzás keletkezik, a hézag a csontképző sejtek által létrehozott új csonttal töltődik ki. Így módon a fogak lassacskán elmozdulnak.

Nem kényelmetlen hónapokon át egy drótból, gyantából, sőt talán gumiból is készült idegen testet hordani a szájban? Amikor a készülékeket beillesztik illetve megigazítják, kezdetben okozhatnak kényelmetlenséget, de egy idő után hozzá lehet szokni. Elméletileg bárki hozzászokhat a fogszabályozó viseléséhez. Nem minden, a gyermekeknél harapási rendellenességet vagy hibás fogzáródást jelentő helyzet marad meg felnőttkorban. A fog néhány elhelyezkedési rendellenessége önmagától megjavulhat.

Valójában a tejfogakról a maradó fogazatra való váltás időszakában a maradó fogak gyakran hajlamosak a száj elülső részén összetorlódni, hiszen ezek nagyobbak azoknál a fogaknál, amelyeket felváltanak. A tejfőlők kihullásával azonban változás történik a fogak egymáshoz viszo-



nyított elhelyezkedésében. A használat során és az izomzat befolyásának eredményeként a fogak maguktól szabályossá válnak. Egy fogszabályozó szakorvos bizonyára el tudja dönteni, hogy kell-e orvosi beavatkozás. A szakorvosok nem értnek egyet abban, mikor is kezeljék az ifjú betegeket. Egyesek szerint nagyon fiatal korban (4–6 évesen). Mások szerint később, a pubertás kori növekedés vége felé (12–15 évesen), megint mások álláspontja az, hogy valamikor a kettő között.

Nem újkeletű

Már a régi korokban is gondot jelentett az embereknek a torlódott, szabálytalan vagy kiálló fogazat, és a gyógyítási kísérletek legalább az i. e. nyolcadik századig nyúlnak vissza. Meglepően jól megtervezett korai fogszabályozók kerültek felszínre a görög és etruszk régészeti leletek között.

Megfáztál? Segít a természet!

Orrfolyás, köhögés, torokfájás... A megfázás tünetei miatt sokan azonnal a patikába rohannak. Pedig vannak kíméletesebb gyógymódok is.

Megfázás

Megfázás idején mi lehetne hasznosabb forró teánál? A bőséges folyadékbevitel jól tesz a nyálkahártyának, különösen akkor, ha *hársból* és *bodzából* készült teakeveréket szűrőszőlgetünk. Egy csészényi mennyiséghez egy-egy teáskanál szárított gyógynövény szükséges. Forrázd le két és fél deci vízzel, majd öt percig hagyd lefedve ázni. Édesítsd mézzel, és már készen is van a testet-lelket felmelegítő gyógyital.

Köhögés

A köhögés egyik legjobb ellenszere a bőséges folyadékpótlás. A köhögési inger csillapítható *mályvával*, *fehér mályvagökörral* és *málnalevével*. A három alapanyagot keverd össze egyenlő arányban, majd egy púpozott teáskanálnyi forrázz le két és fél deci vízzel. Tíz percig hagyd lefedve állni, és szürd le! A *fokhagyma* szétrágása után egy allicin nevű anyag szabadul fel, amely blokkolja a szervezetet megtámadó bacilusok és vírusok működését.

Azért is hatásos a felső légúti vírusos fertőzések kiegészítő kezelésében, mert tisztítja a tüdőt a lerakódott nyáktól.

Torokfájás

A *zsályában* lévő illóolaj fertőtleníti a torokot, ezenkívül gyulladásgátló hatása is van. A legjobban frissen fejt ki hatását, ezért célszerű óránként-kétóránként elrágni egy zsályale-

velet. Jót tehet a *citromos borogatás* is. A gyümölcsben lévő anyagok ugyanis szabályozzák a bőr vérkeringését és felmelegítik a testet, így a gyulladt torok megnyugszik. Keverj el két deci meleg vizet egy fél citrom levével! Áztass bele egy kendőt, alaposan csavard ki, majd tekerd be vele a torkod. Erre jön egy száraz kendő meg egy sál. Ha a kendő kihült, készíts új borogatást.



Ismerjük-e a bankjegyeket?

Országunk jelenlegi hivatalos pénzeme a **dinár**.

Az első szerb dinárok 1241-ben jelentek meg, majd a Szerb Királyságban is verték 1868 és 1918 között. 1918-ban megalakult a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság, először a jugoszláv korona, majd 1920-tól a jugoszláv dinár lett az ország – s így Szerbia – pénzeme is. Többszöri hiperinfláció és pénzreform, majd Jugoszlávia széthullása után 2003-ban végleg megszűnt a jugoszláv dinár. Ekkor – vagyis a Szerbia és Montenegró államalakulat létrejöttkor – vette át helyét a szerb dinár, mely csak az ország egy részén volt használatos, mivel Montenegró és Koszovó akkor már egy ideje csak az eurót használta. Ezt 2006. október 25-től felváltotta az RSD, tükrözve a politikai helyzet változását, azaz Szerbia és Montenegró szétválását.

A dinárt a Központi Bank (Narodna banka Srbije) bocsátja ki. A szerbiai pénzeket biztosan felismeritek, de tudjátok-e, melyiken ki látható?



10 dináros – **Vuk Stefanović Karadžić** szerb nyelvész, folklórkutató, író és történész, a szerb írásmód megalkotója és helyesírásának megalapozója



20 dináros – **II. (Njegoš) Petar** költő, filozófus, uralkodó



50 dináros – **Stevan Stojanović Mokranjac** zeneszerző, pedagógus



100 dináros – a valaha élt legnagyobb szerb nemzetiségű tudós és feltaláló: **Nikola Tesla**



200 dináros – **Nadežda Petrović** szerb festőnő, Szerbia leghíresebb fauvista festője



500 dináros – **Jovan Cvijić** tudós, a Szerb Földrajzi Társaság megalapítója



1000 dináros – **Đorđe Vajfert**, azaz Georg Weifert német származású gyártulajdonos, a Szerb, majd a Jugoszláv Nemzeti Bank kormányzója



2000 dináros – **Milutin Milanković** geofizikus, csillagász, építészmérnök



5000 dináros – **Slobodan Jovanović** termékeny tollú műkritikus, valamint történész, szociológus, újságíró, ügyvéd, politikus.

A **forint** a középkori Magyar Királyságban és az Osztrák–Magyar Monarchiában is ismert pénznem volt, illetve a történelem során más országokban is használták. A második világháború után, 1946. augusztus 1-jén vezették



be az 1945–46. évi hiperinflációt követően a pengő helyett. A papír bankjegyeken neves történelmi személyiségek láthatók. Például az 1000 forinton **Mátyás király**, az egyik legnépszerűbb uralkodónk, a 2000 forinton **Bethlen Gábor** erdélyi fejedelem, I. Gábor néven megválasztott magyar király, a 17. századi magyar történelem egyik legjelentősebb személyisége, az 5000 forinton **Széchenyi István** politikus, író, polihisztor, közgazdász, a legnagyobb magyar, a 10.000 forinton első koronázott királyunk, **Szent István király**, a 20.000 forinton pedig **Deák Ferenc** államférfi, a haza bölcse látható.

Európai fizetőeszközök



Az Európai Unió eurózónája: euró

Észak-Európa: dán korona, feröeri korona, izlandi korona, norvég korona, svéd korona, valamint euró (Finnország)

Nyugat-Európa: gibaltári font, brit font sterling, euró (Írország)

Közép-Európa: cseh korona, lengyel zloty, magyar forint, svájci frank, euró (Szlovákia, Ausztria, Szlovénia)

Balkán-félsziget: albán lek, bolgár leva, bosnyák konvertilis márka, horvát kuna, macedón dénár, román lej, szerb dinár, török líra, valamint euró (Görögország és megalapodás nélkül Montenegró, Koszovó)

Kelet-Európa: fehérorosz rubel, kazah tenge, moldáv lej, orosz rubel, ukrán hrivnya

Kaukázus: azeri manat, grúz lari, örmény dram.

Csak helyesen!

Figyeld meg a következő kijelentést, és találd meg benne a hibát!

„– Mennem kell. Majd hívlak! – felelte Ákos, és a pulton heverő kocsi kulcsáért nyúlt.”

Helyesírási kvíz

1. Mindig jólesnek a ..., ... szavak.

dicsérő, biztató
dicsérő, bisztató
dicsérő, biztató

2. Mára elég, ... abba!

haggyuk
hagyjuk
hadjuk

3. Gyakran járok ... eseményekre.

kulturális
kultúrális
kúltúrális

4. ... ember vonult az utcára.

több ezer
többezer

5. Nincs kedvem a ...

bálycsevelyhez
bájcssevelyhez
bájcssevejhez

6. ...veszek ajándékot.

mariann-nak
mariannnak
mariannak

7. A lakás öt ... áll.

helyiségből
helyesgből
hellyesgből

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Bal lábbal kelt fel

Arra az emberre mondjuk, aki feltűnően haragos, veszekedős. Az ősi hiedelem, a primitív szemlélet a bal kéz sutaságában valami természetfeletti rosszat sejt, mert nem tudja ennek a jelenségnek az okát megadni: a jobb kezünk csak azért ügyesebb, mert a testünk jobb felének izomzatát mozgató bal agyféltekénknek vezető szerepe van a csupán a balkezeseknél kifejtettebb jobb agyféltekével szemben. Ezt a „titokzatos rossz” jelleget aztán átvitték a bal lábra is.

Érdekes kérdések, találó válaszok

Van-e kolbászfa?

Igen, van, Afrika őserdeiben. Igen nagy termetű, a termése 50–80 cm, hosszú kolbászhoz hasonlít, ezért nevezik kolbászfának.

Mik a galériaerdők?

A szavannák folyóinak partján található keskeny erdőszegélyeket nevezik galériaerdőknek.

Miből készül a természetes fészke?

Megrágott földből vagy fából. A természethangyák nyálával összekevert és megemésztett anyag a levegőn megszilárdul, s olyan keménnyé válik, hogy csak baltával lehet szétverni. Régen az elhagyott természetbolyokat rézolvastó kemencéknek használták.

Mennyi levegőre van szüksége a lónak?

A ló pihenőben percenként 40–50 litert szív be, illetve fúj ki, munka közben viszont 300–400 litert.

Sok-e az édesvíz a Földön?

Nem, mert csupán az össz vízmennyiség 2 százaléka az édesvíz (98 százalék tengervíz). Ennek az édesvíznek is 96 százaléka jéggé van fagyva a sarkokon és csupán 4 százaléka a folyók, tavak vize, a talajvíz és a légkörben lévő víz. Tehát nagyon meg kell becsülnünk édesvizeinket, mert nagyon kevés van belőlük.

Nyelvtörő

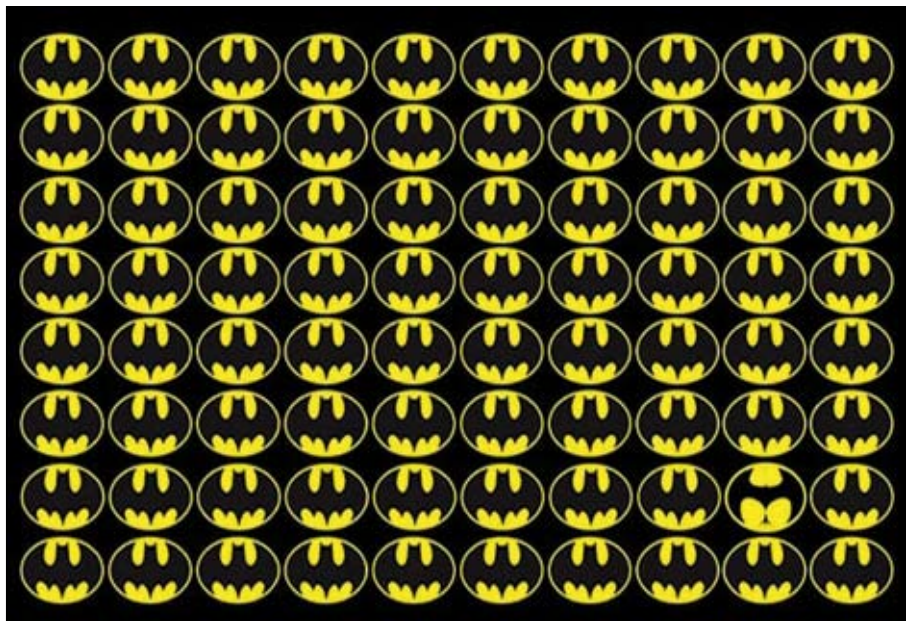
Mielőtt beletörne a nyelvünk, lássunk néhány nyelvtörőt az igen gazdag termésből! *Lát-tam szőrös hörcsögöt. Éppen szörpöt szörcsögött. Ha a hörcsög szörpöt szörcsög, rá-törnek a hörcsögörcsök.*

Meggymag. Szelíd meggymag vagy, vagy vad meggymag vagy?

Piros csíkos cinkcsészében cukros csirkecomb.

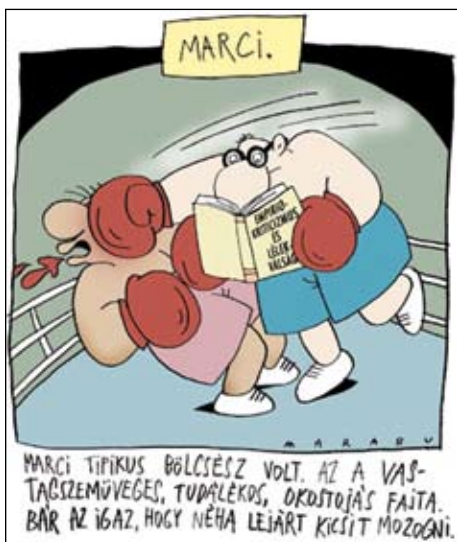
Agostyánban agg atyák a gatyáikat aggatják!

A Moszkvics-slussz kulcs luxusszükséglet.



Megtalálod a pillangóembert?

(Megfejtés: Csak helyesen! – Helyesen: a kocsikulcsért nyúlt. Ha a pulton heverő kocsi kulcsáért nyúlt, akkor a kocsi hevert a pulton, nem pedig a kocsikulcs. Helyesírási kvíz – 1. dicsérő, biztató, 2. haggyuk, 3. kulturális, 4. több ezer, 5. bájcssevejhez, 6. Mariann-nak, 7. helyiségből. Megtalálod a pillangóembert? – 9. sor, 7. oszlop)



Diáklevél

„Drága szüelim, küldjete 500 dinárt, hogy megnyugodjak, nincsenek anyagi gondjaitok.”

Nagy folyók és a nevük

Az érettségien megkérdezi a tanár az egyik diáktól:

– Melyik nagy folyó folyik keresztül Németországon, és mi a neve?

A diák kihúzza magát:

– Németországon több nagy folyó folyik keresztül, és a nevem Kovács.

Akhilleusz ellenfelei

Vidéki kislány fele ókori történelemből.

– Mondd meg szépen, kivel harcolt Akhilleusz a trójai csatában?

– Plutóval.

– Nem! Törd még a fejed!

– Néróval.

– Szó sincs róla.

– Akkor Hektorral! De hogy valamelyik kutyánkkal, az biztos.

Helyesírási ötletek

– Az én kisfiam rendkívüli gyerek, tele van eredeti ötletekkel, igaz tanár úr?

– Ó igen, különösen ami a helyesírást illeti.

Legnagyobb királyunk

– Te, Gizike, nagyon szépen fejlődik az osztályod! Arra a kérdésre, hogy ki volt a legnagyobb királyunk, már csak nyolcan írták, hogy a Burger King!

Dúlások Magyarországon

Történelemórán a tanár kérdezi, hogy ki tudja megmondani, hány dúlás volt Magyarországon? Pistike jelentkezik, majd magabiztosan vágja rá:

– Három! Tatárdulás, törökdulás, felszabadulás.

Miért nem?

Kémiaórán a tanár kérdezi:

– Na gyerekek, ha beledobom az aranygyűrűmet a savba, szerintetek feloldódik?

– Nem, tanár úr.

– Nagyon jó! És miért nem?

– Mert akkor nem tetszene beledobni...

Tjuk vagy tyúk

Pistike fele földrajzórán:

– A földet leginkább egy lúdtojához hasonlíthassuk. A tanár közbeszól, hogy tjuk. Erre Pistike:

– A földet leginkább egy tyúktojához hasonlíthassuk...

Fáradt

Az üzletember hazaérkezik a munkából. A felesége megjegyzi:

– Nagyon fáradtnak tűnsz!

– Jaj, ne is mondd! Elromlott a számítógépem, és egész nap gondolkoznom kellett!

Hány éves?

Az egérke és az elefánt találkozik:

– Hány éves vagy te, elefánt, hogy ilyen nagyra nőttél?

– Kettő.

– Én is – mondja az egérke –, csak két hétig beteg voltam.

Mi az?

– Mi a H₂O POK?

– ?

– Vízipók.

Zsiráfnyak

– Miért olyan hosszú a zsiráf nyaka?

– ?

– Hogy elérje a fejét.

A legjobb edző

– Milyen a legjobb edző? – kérdezik egy tapasztalt szakembertől.

– Fokozatosan fölöslegessé teszi magát.

Sok a szabály

Visszavonulás előtt álló focista játévezető-tanfolyamra jár. Egyik vizsga előtt így sopánkodik:

– Te jó ég, mennyiféle szabály van! Még akár 20 évet is játszhatnék, akkor sem tudnám megszegni mindegyiket.

Mi a vétke?

Rosszalkodott a papagáj, ezért a gazdasszony úgy dönt, hogy büntetésként beteszi őt a hűtőszekrénybe. Egy óra múlva nyitja ki az ajtót, hogy kiengedje. Ekkor kérdezi a papagáj:

– Te, mondd, ez a tyúk itt mit vétett ellened?

Állatos

A medve órák óta nézegeti a zebrát. Arra balra a nyuszika, és megkérdezi:

– Hát te miért bámulod ennyire azt a zebrát, medve koma?

– Azon gondolkodom, hogy a zebrán a fehér csík van fekete alapon, vagy a fekete csík van fehér alapon!

A pletykák pletykája

Két lány beszélget:

– Juci azt mondta, hogy elmondtad neki azt, amiről én azt mondtam neked, hogy ne mondd el neki.

– Micsoda pletykafészek! Pedig megmondtam neki, hogy ne mondja meg neked, hogy én elmondtam neki.

– Most már mindegy. De meg ne mondd, hogy elmondtam neked, amit ő mondott nekem!

Tréfa

– Legközelebb villámhárítóval felszerelve ülök melléd, Imi! – mondja a fiúnak a padtársa.

– Miért?

– Valamiképpen védekezniem kell a villámtréfaid ellen!





Kutya, macska

- Mi nyávog a kerítésen?
- Macska.
- És mi ugat a kerítés mellett?
- Kutya.
- Dehogy kutya! A macska leesett a kerítésről, és most félrebeszél!

Házi feladat

- Ismerd be, Piri, hogy a házidat az anyukád csinálta meg helyetted! - vizsgálja a tanár Piri feladatát.
- Igen - mondja Piri -, beismerem, viszont én pucooltam meg anyu helyett a krumplit!

Sivatagi

Két homokszem száll a sivatag felett. Kérdi az egyik:

- Leszálljunk?
- Mire a másik:
- Ekkora tömegbe?

Fénykép

- Hogy tetszik a legújabb fényképem?
- Nagyon szép. Így kellene kinézned a valóságban is!

Jean-vicc

- Mi ez a kopogás, Jean?
- Az új cipője kopog, uram.
- Rendben van, Jean, engedje be!

Még egy Jean

- Jean, rakja le az újságot a földre!
- Miért, uram?
- Át akarom futni a híreket!

Skót vacsora

Étterembe megy a skót házaspár. Kettlen rendelnek egy szendvicset. Amikor a pincér kihozza, a férj kettévágja, az egyik felét odaadja a feleségének, majd enni kezd.

- És ön nem eszik? - kérdezi rezzenéstelen arccal a pincér.
- Majd a férjem után - feleli a hölgy. - Várom a fogsort!

Nahát!

Londoni élményeit meséli a skót a barátainak:

- Ezek az angolok mind örültek! Képzeltétek, hajnali háromkor beront egy angol a szállodai szobámba, üvöltözik, és csapkod a papucsával!
- Szörnyű! És te mit szoltál?
- Semmit. Nyugodtan fújtam tovább a dudámat!

Ezer év

- Képzeld, anyu, ma láttam István királyt az utcán! - meséli otthon Marci.
- Hogyhogy? - kérdezik az anyja. - Az lehetetlen.

- De igen! Egy öreg, szakállas bácsi találkozott a barátjával, és azt mondta neki: „Szervusz, István, ezer éve nem láttalak!”

Miért?

- Apuka, mondd, miért hívják a sárgarigót sárgarigónak? - kérdezi a gyerek.
- Azért, kisfiam, mert sárga.
- Azt én is tudom. De miért rigó?

Elefánt

- Miért van az elefántnak hátul a farka?
- ?
- Hogy ne lógjon a szemébe!

Precíz mérés

Két atyafi a villanyoszlop magasságát akarja lemérni. Odamegy egy harmadik, és jó tanácsot osztogat: - Fektessétek le, és úgy mérjétek meg!

- Nem jó - mondja a két méricskélő.
- Mi nem a hosszát, hanem a magasságát szeretnénk lemérni!

Labda

- Tegnap focizás közben elvesztettük a labdát.
- És mikor vettétek észre?
- Amikor 9:0-ra kikapott a csapatunk!

Így is lehet mondani

- Kik a bennszülöttek?
- ?
- Azok, akik nem a szabad ég alatt születtek!

Lógyakorlaton

Lógyakorlaton elkiáltja magát a parancsnok:

- Tűz!
- Mire az egyik újonc:
- Hol???
- Ázik, nem ázik
- Arisztid lenéz az ablakon:
- Tasziló, te ázol odakint?
- Teázik az ördög, nem látod, hogy be akarok menni?

Neki is kéne

A nyugdíjas arra ébred, hogy betörő jár a lakásban.

- Segítség! - kiált fel.
- Ne csapjon zajt! - csitítja a betörő. - Én csak pénzt keresek.
- Ja, az más - mondja a nyugdíjas. - Akkor keressük együtt, mert az nekem is kéne!

Készséges férj

Tetőpontján a családi perpatvar. A feleség különösen mérges, és végül kifakad:

- Tudd meg, hogy ezt már nem bírom tovább. Majd meglátod, egy szép nap úgy itt hagylak, mint a pinty! No, most nem beszélsz? Most nincs egy szavad sem, ugye? Mit forgatod azt az újságot?
- Keresem az időjárás-jelentést.
- Minek az neked?
- Hogy megnézzem, szép nap lesz-e holnap!

Nem lesz csere

Pistike nagyon rosszul viselkedik, ezért az anyukája megfenyegeti:

- Ha ilyen rossz leszel, elcseréllek egy jó gyerekre!
- Az nem sikerülhet, anyu - mondja magabiztosan Pistike.
- És miért nem?
- Hát ki lesz olyan buta, hogy jó gyereket adjon egy rosszért?!

Iskolában

- Te rosszcson! Nem készültél mára, igaz?
- I-i-igaz, tanító néni. De honnan tudja?
- Látom a szemedről! Nos, mit fogsz csinálni ma délután?
- Elmegyek a szemorvoshoz!

Elment a kedve

Jancsi pár hete lovagolni tanul. Egyik alkalommal már kicsit merészebben bánik a lóval, de az ledobja a hátáról.

- Először ültél lovon? - kérdezi a segítségére siető lovászfű. Jancsi nyögte válaszolj:
- Nem. Utoljára!

Latin

- Régen láttam a férjed, Gizikém.
- Éjjel-nappal latinul tanul a szerencsétlen.
- Latinul? Ugyan már, miért?
- Mert a jövő hónapban Latin-Amerikába helyezi át a minisztérium.

Terjedőben a rovásírás

A magyar rovásírás egyik méltatlanul elfeledett kultúrkinccsünk – mondják sokan. Már honfoglaló őseink is használták, de eredete még korábbra nyúlik vissza. Sokan érdeklődéssel nézegetik a mai kultúránktól nagyon idegen jeleket, mások még csak nem is találkoztak velük. Itt az alkalom, a borítón el lehet merülni a rovásjelek világában!

A rovásírás onnan kapta nevét, hogy általában fába (botra) vagy ritkán kőbe vésték, illetve rótták a jeleket. A rovásból adódik a betűk szögletes jellege, ezeket a jeleket könnyebb volt bevésni, mint ha ívesebb betűket használtak volna. A jobbról-balra történő írás magyarazata egészen egyszerűen az, hogy könnyebb volt a botot bal kézzel tartani, és jobb kézzel balra haladva írni.

A kereszténység felvételével a pogány szertartásokat és szokásokat törvényben tiltották meg, és ez a sors várt az addig használt rovásírásra is. Az írott emlékeket központilag összegyűjtötték és megsemmisítették. Ezzel egyidőben a központi hatalom kérte a pápai egyházat, hogy készítse el a magyar nyelvet leírni képes latin ábécét is, ez viszont évtizedekig elhúzódtott, az elterjedése pedig mintegy kétszáz évig. Ez alatt az idő alatt a királyi udvarban latinul írtak, a vidéki közemberek viszont továbbra is a rovásírást alkalmazták.

Alapvetően két változata ismert: az ún. székely-magyar rovásírás és a pálos rovásírás. A két rovástípus alapvetően különbözik egy-

mástól; míg a pálos íveltebb betűket használ, addig a székely-magyar valódi rúna írás, szögletes betűkkel. A pálos rovásírásnak különösen sok emléke maradt meg Dél-Amerikában. A magyar pálos szerzeteseket ugyanis elfogadták a középkorban mind a spanyol, mind a portugál királyok, ezért magyar pálosokat hívtak Dél-Amerika belső részeinek felfedezéséhez és az indiánok megtérítéséhez. Ezek a pálos szerzetesek gyakran barlangokban laktak ott is (hasonlóan a Pilis hegységbeli lakhelyeikhez), és a barlangok falán nagyon sok magyar nyelvű felirat maradt meg. Levelezéseikben, térképek feliratozásánál szintén használták a pálos rovásírást. Később helyüket jezsuiták vették át, de a közöttük lévő magyar jezsuiták még egy darabig használták titkosírásként a pálos rovásírást. Az írás iránya a ma használatos latin írásmóddal azonos, tehát balról-jobbra haladt.

Az írás másik fajtája a székely-magyar rovásírás. A XVI. századi Erdélyben, azon belül is Székelyföld területén különösen elterjedt volt, s itt egészen a XVIII. századig még tanították az iskolákban. Ekkor szittya-szkíta írásmód volt a neve, csak mostanában hívják székely rovásírásnak.

A Habsburg birodalom mérte a végső csapást az írásmód használatára. Ekkor a magyar mellett a német is hivatalos nyelv volt, és egy harmadik írásmód már túl sok volt az egyszerű közemberek számára, akik ráadásul hivatalos ügyekben nem is használhatták az ősi írást.



Manapság a rovásírás terjedőben van, elsősorban a székely-magyar módja. Inkább titkosírásként használják, tanulói körökben terjed leginkább, valamint olyanok között, akik számára az írás a magyarság megmaradásának egyik jelképe. Sok helyen a Kárpát-medencében a helységek nevét a latin ábécé mellett rovásjelekkel is kiírják a települést jelző táblákon, van, ahol iskolában is tanítják vagy versenyeket szerveznek, sőt könyvet adnak ki. Ezt láthatod illusztrációnkon is. A rovásjeleket nem ismerők részére elmondjuk: Illyés Gyula: Hét meg hét magyar népmese című könyvének rováskiadásáról van szó, melyet 2009-ben adtak közre.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Idei első számunk nyereménykérdése nagyon könnyűnek mutatkozott. Sokan felismerték a Himnusz íróját, Kölcsey Ferencet, akit – sok egyéb nagyszerű műve mellett – főleg erről ismer az utókor. A helyes megfejtők közül a szerencse a **szenttamási Lázár Konrádra, a J. J. Zmaj iskola hatodikosára** mosolygott. Könyvjutalmát a jövő hónap elején postázzuk.

És most jól nézzétek meg e heti számunk nyereménykérdését! A tavasz előhírnökének tartják, és általában a tenger mellékről érkezik hozzánk. Válaszodat küldd el címünkre, és ajándékkönyvet nyerhetsz! **Megfejtéseket január 29-ig várjuk.** Levélcímünk változatlan: Jó Pajtás, Vojvoda Mišića 1., 21000 Novi Sad, e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Kérjük, a nevetek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímet is!



A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794



Vajdaság Autonóm Tartomány

Magyar Nemzeti Tanács



Vajdasági magyar gyermeklap

- Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišića 1., Szerbia ■ A kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter** ■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyósámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs